

Nitrania na mestských slávnostiach v Kroměříži

KROMĚŘÍŽ / NITRA - Desiate výročie zápisu kroměřížských pamiatok na Listinu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO oslavovali v sobotu 7. júna v našom partnerskom meste v Kroměříži. S týmto moravským mestom, ležiacim na rieke Haná, nás spájajú viac ako 30-ročné partnerské vzťahy. Tie prerástli do dlhoročných kolegiálnych, priateľských, ba až rodinných väzieb.

Pozvanie na oslavy prijal primátor Jozef Dvonč, prednosta mestského úradu Lubomír Martinka, vedúci oddelenia cestovného ruchu, propagácie mesta a NISYS Juraj Novák a ďalší hostia. Spoločne s Kroměřížanmi a delegáciami z ďalších partnerských miest sa zúčastnili na slávnostiach s názvom „Knížecí holdování“. Perla na Morave, ako sa Kroměříž

hovorí, sa týmto vrátila do čias, keď bola letným sídlom olomouckých biskupov a arcibiskupov, ktorí mu vtačili jej súčasnú podobu.

Starosta Kroměříža Miloš Malý na slávnostiach privítal hajtmana Zlínskeho kraja Libora Lukáša, poslancov Parlamentu ČR, ako aj delegácie z partnerských miest.

Hlavná časť osláv sa začala pred arcibiskupským zámkom historickým návratom do dôb olomouckého biskupa a kardinála Františka Dietrichsteina (na biskupskom stolci panoval v rokoch 1599-1636), ktorého sprevádzal početný sprievod. Počas celého dňa bola zadarmo sprístupnená zámoková veža a obrazáreň. V historických sálach zámku sa počas celého dňa prechádzal biskup Karel II. z Liechtensteina - Castelcorna, cisár

(pokračovanie na 2. str.)

Primátor Jozef Dvonč a prednosta mestského úradu Lubomír Martinka sa zúčastnili na oslavách v Kroměříži.

OBSAH

- 2 Jaroslav Dóczy o našich ambíciách na získanie titulu EHMK
- 4 Nitra chce byť mestom kvetov
- 5 NISYS pred letnou turistickou sezónou
- 8 Do synagógy chodíme za kultúrou päť rokov
- 9 Laco Zrubec zistil, že Petőfi zomrel dva razy
- 10 Biskupské záhrady lákajú svojou nedotknuteľnosťou
- 11 Nitra bude vďaka známkam svetová
- 15 Chrenovčania sa hrdo hlásia k svojim koreňom
- 27 Čo nám ponúkne Akademická Nitra?
- 28 M. Ľapušíková: Otec bol vzácny človek
- 30 Miloš Bača si spomína na vedenie kroniky
- 32 Staré divadlo: Kto chytá v žite?
- 33 Divadlo A. Bagara: Všetko za národ
- 34 Bombardovanie Nitry - ako sa to skutočne stalo
- 36 Horkýže slíže na letných festivaloch
- 37 Soňa Mrázová: Kade - tade
- 38 Nová sezóna ponúkne Višňový sad aj Kráľa Leara

Foto na obálke Katedrála sv. Emeráma sa počas leta stane cieľom návštev turistov z domova a zo zahraničia.

Foto: L. SYNAKOVÁ

Nitrana na mestských slávnostiach v Kroměříži

(dokončenie z 1. str.)

František Josef I., cisár Rudolf II., cár Alexander III., Ludvig van Beethoven a slávni architekti kroměřížských záhrad Tencalla a Luchese.

Na kroměřížsku stanicu pricestoval dobovým parným vlakom arcibiskup Theodor Kohn, (na čele arcidiecézy stál v rokoch 1892-1904) a arcivojvoda rakúsky František Ferdinand d Este. V Podzámočkej záhrade počas celého dňa predvádzali svoje umenie šermiari, jazdci na koňoch, lukostrelci, sokoliari, hudobníci, bábkoherci a kati. Program zakončila ohňová šou a ohňostroj v Kvetnej záhrade.

Neoficiálna časť našej delegácie, vedená Jurajom Novákom, sa počas návštevy Kroměříža stretla s Petrom Pálkom, vedúcim oddelenia

kultúry, cestovného ruchu a pamiatkovej starostlivosti MsÚ v Kroměříži. Na pracovnom stretnutí prediskutovali akcie pripravované tohto roku, ako sú Cyrilometodské slávnosti (2.– 6. júla) a Deň priateľstva v Nitre (6. júla), Dni českej kultúry v Nitre (10.

– 12. októbra) a Dni slovenskej kultúry v Kroměříži (24. – 26. októbra). Hovorilo sa aj o možnej prezentácii oboch miest prostredníctvom výmeny kultúrnych podujatí.

Ludmila Synaková
Foto: Juraj Novák,
Miroslav Karásek

Jaroslav Dóczy hovorí o našich ambíciách na získanie titulu EHMK

V roku 2013 bude mať Európska únia dve hlavné mestá kultúry - jedno na Slovensku a druhé vo Francúzsku. Zatiaľ nikto netuší, ktoré dve mestá sa stanú Európskymi hlavnými mestami kultúry (EHMK). Nitra sa do súťaže zapojila spolu s ďalšími ôsmimi slovenskými mestami hneď po zverejnení výzvy Ministerstva kultúry SR vo februári minulého roka. Po prvom kole, ktoré vyvrcholilo v decembri 2007 sa počet kandidátov zredukoval na štyri.

Máte za sebou „kusisko“ roboty. Prípravy projektu prešli viacerými fázami. Čo bolo najťažšie?

Na túto otázku je veľmi ťažké odpovedať, pretože projekt Európske hlavné mesto kultúry sa dá porovnať k olympijským hrám, stretávajú sa počas prípravy s vecami, ktoré sú úplne nové. Nemôžete sa spoliehať na zabehnuté metódy, osvedčené postupy. Musíte pripraviť inovatívne projekty európskeho charakteru, so širokou podporou regiónu. V krátkom čase musíte pripraviť

Jaroslav Dóczy, riaditeľ projektu EHMK 2013.

podklady za účasti desiatok, možno aj stoviek ľudí, ktorí pracujú v rôznych oblastiach. Rôznorodosť ľudí, ich nadšenie pre projekt, to sú

hodiny, dni i mesiace vysvetľovania, overovania postupov, konzultácie a nakoniec „zhmotnenie“ spoločných myšlienok, ktoré by mali zabezpečiť úspech nášho mesta v tejto súťaži.

Na čom pracujete v týchto dňoch?

Momentálne sa nachádzame v záverečnej fáze prípravy doplneného projektu. Náš projekt bol síce hodnotený ako ambiciózne, komisia však požaduje zrealizovať všetky postupy a chce si byť istá, že to, čo je v projekte napísané, sa dá reálne aj uskutočniť. Nejde len o kultúrne programy, ale aj o infraštruktúru, o ktorej často píšeme vo svojich listoch občania. Každý by chcel nové cesty a služby na vysokej úrovni. Práve o tom je daný projekt. Ak existuje v našom meste potenciál ľudí - čo si myslím, že existuje - potom finančné prostriedky, ktoré by mesto v prípade úspechu dostalo, by počas nasledujúcich piatich rokov urobili z Nitry mesto, ktoré v roku 2013 na mape európskej kultúry nikto neprehliadne. Projekt musí byť odovzdaný do 11. júla. V auguste navštívi naše mesto medzinárodná komisia, ktorá sa príde presvedčiť, či realita zodpovedá našim plánom. Následne nás čaká záverečná prezentácia, po ktorej sa definitívne rozhodne, ktoré mesto získava titul EHMK 2013. Výsledok, pokiaľ sa nič nezmení, by mal byť známy okolo 10. septembra, kedy by mali ukončiť prezentácie všetky štyri slovenské mestá.

Čím chceme zaujať na prezentácii? Čím sa náš projekt odlišuje od projek-

tu našich protikandidátov?

Projekt, ktorý predkladá Nitra, je založený na jedinečnosti, ktorý nemajú iné mestá. V prvom rade ide o bohatú históriu, ale aj napríklad o pestovanie vína, ktoré je typické len pre túto oblasť. V Nitre je množstvo škôl, teda silný potenciál mládeže, ktorá by mala byť v roku 2013 jedným z nositeľov projektov. V Nitre je niekoľko medzinárodných kultúrnych festivalov, ktoré robia imidž mestu v Európe i vo svete niekoľko rokov. Nitra je výstavné mesto a preto je atraktívne nielen pre kultúru, ale aj cestovný ruch. Naše výhody sú výhodami z nášho pohľadu a preto je dôležité, ako ich vyhodnotí medzinárodná komisia.

V akom štádiu sa nachádza spolupráca s francúzskym mestom Marseille?

Mesto Marseille sme navštívili ešte vlni a začiatkom tohto roka navštívil tím z Marseille Nitru. Uskutočnili sa rokovania o možnosti spolupráce a v súčasnosti komunikujeme. Marseille však komunikuje aj s ďalšími slovenskými kandidátmi a my rovnako komunikujeme s ďalšími mestami vo Francúzsku. Nedávno sme mali návštevu z Bordeaux a spolupracujeme prostredníctvom VUC s oblasťou Champagne Ardenne, ktoré je v regióne ďalšieho francúzskeho kandidáta Lyonu. Uskutočňujeme návštevy Toulouse, Bordeaux, ako aj hlavných miest kultúry v tomto roku, ktorými sú Liverpool a Stavanger. Myslím si, že je lepšie raz vidieť, ako desaťkrát počuť, takže týmto stretnutiam, kde prichádza k výmenam skú-

seností a nadväzujú sa kontakty, ktoré budú prínosom pre Nitru, prikladáme veľký význam.

V čom vidíte hlavné tromfy našej kandidatury?

Naše tromfy sú postavené na originalite, ktorá je spojená s našim mestom. Spoluprácu sme rozšírili aj o slovenské mestá, ktoré nepostúpili do ďalšieho kola, ale ich projekty sú zaujímavé. Ide o mestá Bratislava, Trnava, Trenčín a Banská Bystrica. Slovensko nie je veľké a myslíme si, že ak niekto príde na Slovensko, autom sa dokáže presunúť bez problémov do spomínaných miest, ktoré sú od Nitry vzdialené asi hodinu cesty. Všetky mestá majú veľa spoločného a preto verím, že bude spolupráca výhodou.

Sú obyvatelia Nitry natoľko kultúrni, že budú schopní prevziať zodpovednosť pri zisku titulu EHMK?

Myslím si, že zodpovednosť už prebrali a preberajú ju stále. Ľudia citlivo reagujú na problémy, ktoré sa ich týkajú, poukazujú na veci, ktoré sa im nepáčia, ale ponúkajú aj riešenia, na skvalitnenie života v Nitre. Možno pozmenený výrok prezidenta Kenedyho dá odpoveď **...nepýtajte sa, čo môže Nitra urobiť pre vás, ale čo vy môžete urobiť pre ňu!** (syn)

Nitra chce byť mestom so záhonmi kvetov

Pešia zóna s prítomnosťou zelene a kvitnúcich trvaliek, námestia posiate kvetinovou výzdobou a premyslene vysadenou mestskou zelenou - to je znak vysokej mestskej kultúry. Presne takáto chce byť súčasná ale i budúca Nitra. Primátor Jozef Dvonč hneď po nástupe do funkcie netajil ambície, že Nitra musí zmeniť svoju doterajšiu tvár v tejto oblasti.

Odborníci na mestskú zeleň tvrdia, že životnú úroveň formujú nielen architektonicky skvostné obytné domy, obchody a kultúrne inštitúcie, ale aj na zážitky bohaté mestské časti so záhradami, parkami, námestiami a ulicami plnými kvetov.

Nitrianske priestranstvá od tohto leta ožijú 150 kvetinovými závesmi, ktoré budú umiestnené na stĺpoch verejného osvetlenia. Závesy spestria hlavné prístupové a prejazdne trasy mestom - Triedu A. Hlinku, Štefánikovu a Štúrovu ulicu, ale aj spríjemnia pobyt ľudí v centre mesta - na pešej zóne, Kupeckej ulici a na Svätoplukovom námestí, v Hornom meste - na Námestí Jána Pavla II. (bývalom Hradnom námestí), kde je najväčšia kumulácia turistov a návštevníkov Nitry. Kvetinová výzdoba v tomto objeme bude v Nitre ojedinelá. Starostlivosť

o kvety v kvetináčoch by nemala byť zložitá. Filozofia údržby spočíva v tom, že nádoby na kvety sú samo zavlažovacieho charakteru - majú dvojité dno a nie je potrebné ich každý deň zalievať. Interval zálievky bude jeden až dvakrát do týždňa, samozrejme v závislosti od počasia.

Výsadba kvetinových záhonov je ďalší cieleň zámier primátora mesta Jozefa Dvonča. Odborné útvary mesta pripravili lokality vhodné pre umiestnenie takýchto záhonov. Počiatčným plánom je vyčleniť zhruba 1000 štvorcových metrov plochy na výsadbu nových kvetinových záho-

nov, ktoré budú situované po celom území mesta. Ďalšie plány Mestský úrad rozbehol s Fakultou záhradnej architektúry a krajinného inžinierstva SPU v Nitre. V zmysle projektu by sa od r. 2010 o časť kvetinových záhonov mali starať študenti FZKI. Cieľom je zatraktívniť existujúce kruhové objazdy, prístupové trasy do mesta, najviac viditeľné a frekventované plochy.

Mesto chce „dýchať“ optimizmom, dynamikou rozvoja a preto musí dovoliť preniknúť krásu, a krása je určite spojená s kvetmi!

Ludmila Synaková
Foto: autorka

Pred budovou úradu je z kvetov vysadený erb mesta

NISYS pred letnou turistickou sezónou

Na dvere klope letná turistická sezóna. Vedúceho oddelenia cestovného ruchu, propagácie mesta a Nitrianskeho informačného systému Mgr. Juraja Nováka sme sa opýtali, ako je pripravená mestská informačná kancelária NISYS?

Máme k dispozícii množstvo propagačných materiálov a publikácií v rôznych jazykových mutáciách, mapy, spomienkové predmety, sprievodcovské služby. Pripravený je aj príjemný personál informačnej kancelárie. To je štandard, ktorým sa vyrovnáme ktorémukol'vek mestu nielen na Slovensku.

Čo by ste odporučili turistovi, ktorý príde prvýkrát do Nitry a nemá veľa času?

Pre nadšencov histórie, pamiatok a umenia Nitra poskytuje veľmi veľa možností od Nitrianskeho hradu, cez Horné a Dolné mesto, až po Kalváriu. Pre milovníkov prírody odporúčam výlety do chránenej prírodnej oblasti Zoborských vrchov, nádherné prírodné scenérie a výhľady od Žibrice cez Zobor až po dražovský kostolík sv. Michala Archanjela. Veľa turistov zavíta do nášho mesta aj kvôli veľtrhom.

Kam miera turisti v Nitre najčastejšie?

Asi žiadneho Nitranu ne-

Mgr. Juraj Novák

prekvapí, že najnavštevovanejším miestom Nitry je jej hrad. Nitriansky hrad okrem toho, že je jediným obývaným hradom na Slovensku, je jeho areál z roka na rok príťažlivejším pre stále nové lákadlá pre turistov, ale aj domácich, ako napríklad rekonštrukcia a sprístupnenie Vazilovej veže, odhalenie kazemát, otvorenie a postupné rozširovanie Diecézneho múzea. Taktiež kultúrne a cirkevné akcie, ktoré sú umiestňované do priestorov hradu a Horného mesta, lákajú množstvo zvedavcov.

Čo Nitru odlišuje v návštevníckej ponuke od ostatných krajských miest?

Jednoznačne história! Dovolím si tvrdiť, že Nitra sa môže pýšiť jednou z najstarších a najbohatších histórií na Slovensku, o čom svedčia dochované pamiatky a artefakty, ale aj eš-

te stále pod zemou ukryté nálezy, ktoré sa pomaly vďaka archeologickým výskumom odhaľujú. Veď nie nadarmo sa hovorí, kam v Nitre kopneš, nájdeš kúsok histórie. Ak sa nám podarí zhodnotiť a efektívne využiť tento potenciál, Nitra sa môže stať jedným z najnavštevovanejších miest Slovenska. Príkladom môžu byť nadchádzajúce Cyrilo-metodské slávnosti, spájajúce históriu, kultúru a zábavu, ktoré prilákajú každým rokom viac domácich i „cezpoľných“.

Vo februári ste zaznamenali návštevnícku eufóriu ohľadom katakomb v Kostole Nanebovzatia Panny Márie na Farskej ulici. Vieme, že toto pietne miesto je vo vlastníctve cirkvi, ale i tak sa vás spýtam, nepodarilo sa vám ich sprístupniť aspoň počas hlavnej turistickej sezóny?

Vzhľadom na to, že spomínané podzemné priestory stále nie sú hlavne po stránke bezpečnosti pripravené na veľký nápor turistov, okrem toho je to miesto posledného odpočinku rehoľných sestier pôsobiacich v tamojšom kláštore, nie sú bežne sprístupnené širšej verejnosti. Ak predsa len by mal niekto záujem o návštevu týchto priestorov, prostredníctvom NISYS-u si môže (pokračovanie na 6. str.)

NISYS pred letnou sezónou

(dokončenie z 5. str.)

v rámci prehliadky Dolného mesta objasniť aj návštevu tejto pamiatky.

V týchto dňoch finišuje súťaž o získanie prestížneho titulu EHMK pre rok 2013. Čím chce NISYS prispieť, aby vyhralo práve naše mesto?

Kandidatúra na titul Európske hlavné mesto kultúry 2013 je pre Nitru obrovská príležitosť nielen v oblasti kultúry, ale aj v cestovnom ruchu. NISYS využil na podporu mladého výtvarného umenia plechové skruže pôvodne určené

na vylepovanie plagátov, ktoré sa nám veľmi ťažko udržiavali. Tieto plochy dostávajú v tomto čase nový šat, stávajú sa plochami pre mladých výtvarníkov - grafitákov. Som rád, že Mesto Nitra sa k problematike grafitizmu nestavia odmietavo a neobracia sa k mladým umelcom chrbtom ako iné mestá, ale snaží sa hľadať riešenie spoločnej existencie. V súčasnosti sú pomaľované 3 z 11 skruží, Nitrania si zatiaľ môžu prezrieť umelecky spracovaný text „mesto kultúry“ na Mostnej ulici, papier re-

cyklujúcu žirafu na Palárikovej ulici či oproti Orbisu zaujímavu poňatú históriu a súčasnosť cez písmo od hlaholiky po dnešné. V priebehu nasledujúcich týždňov k nim budú pribúdať postupne ďalšie. Projekt sme nazvali graffitNitra 2008 a je súčasťou projektu kandidatúry na EHMK 2013. **(syn)**

Slávnosti hodné stredoeurópskej kultúrnej metropoly

Tohtoročné Cyrilo-metodské slávnosti sa budú konať vo veľkom štýle. Nadväžu na posolstvo už tradičných najvýznamnejších nitrianskych podujatí - Nitru, milú Nitru, Pribinove slávnosti, Dni Nitranov a osláv sviatku sv. Cyrila a Metoda. V dňoch 2. až 6. júla ich prevezme pod záštitu slovenský premiér Robert Fico. Účasť prislúbil najvyšší štátni a cirkevní predstavitelia i významní hostia zo zahraničia.

V porovnaní s vlašajškom sa tohtoročné Cyrilo-metodské slávnosti predĺžia z troch na päť dní, prinesú menej histórie, ale viac ľudovej zábavy. Nitranom a návštevníkom mesta ponúknu všehochuť hodnotných a originálnych podnetov pretavených do maratónu spoločenských, kultúrnych, vedeckých i oddychových prázdninových podujatí. Dianie bude sústredené na viacerých miestach v centre mesta -

na Svätoplukovom námestí, v areáli Nitrianskeho hradu, v Synagóge či vo vyňovenom a rozšírenom mestskom parku na Sihoti. Hlavný a sprievodný program slávností neobíde ani priestory Divadla Andreja Bagara, Univerzity Konštantína Filozofa, Ponitrianskeho múzea či tunajšieho Krajského osvetového strediska. No všetok sviatočný virvar bude spájať myšlienka našich spoločných európskych kres-

ťanských základov a duchovného dedičstva. Preto bude neodmysliteľnou súčasťou slávností Cyrilo-metodská národná púť na Nitrianskom hrade, ktorú bude celebrovať Jeho Exzellenca Mons. Dominik Hrušovský, arcibiskup.

A v predvečer sviatku slovanských vierozvestov sa slávnostnou Cyrilo-metodskou akadémiou v Divadle Andreja Bagara završí program medzinárodného festivalu duchovnej hudby Musica sacra, ktorý odštartoval bravúrny koncert Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala a Komorného zboru konzervatória Bratislava.

Silvia Struhárová

Najväčšia ZŠ na Benkovej a MŠ na Zvolenskej ulici

Nitrianske materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta v pôsobnosti Správy materských škôl v Nitre bude od septembra t.r. navštevovať aj 671 no-vozapísaných detí. Celkový počet detí v školskom roku 2008/2009 bude 2296. V tomto školskom roku navštevovalo 25 materských škôl v Nitre 2294 detí, ktoré boli rozmiestnené do 94 tried. Ďalšie 3 triedy MŠ mali špeciálne zameranie.

V blížiacom sa novom školskom roku bude potrebné v meste prevádzkovať 95 tried. Nová trieda pribudne v MŠ Ludovíta Okánika, kde sú umiestnené deti z lokality Chrenová, ktoré nebolo možné z nedostatku kapacít umiestniť v iných MŠ v tejto lokalite. Zostala aj potreba troch špeciálnych tried s výchovno-vzdelávacím slovenským jazykom. Dve špeciálne triedy sú pri MŠ Piaristická ulica a jedna na MŠ Nábřeží mládeže. V MŠ Štiavnická má integrované deti s poruchami sluchu a reči.

Momentálne najväčšou je MŠ Zvolenská ulica na Klokočine, kde do 7 tried chodí 168 detí. Veľkosťou porovnateľné sú ďalšie dve materské školy - na Párovskej ulici a MŠ na Beethovenovej ulici a Klokočine so 6 triedami a 144 deťmi. V poradí tretia najväčšia je MŠ na Štiavnickej ulici na Chrenovej, kam do šiestich tried chodí 140 detičiek.

Najmenšie mestské materské školy s dvomi triedami sú na Bazovského ulici, Staromlynskej, Mostnej, Hospodárskej, v Dražovciach a Janíkovciach. Každú z týchto dvojtriednych materských škôl navštevuje približne 48 malých Nitranov. Podľa vy-

hlášky o predškolských zariadeniach mali rodičia možnosť zapísať svoje dieťa ešte do konca júna t. r., ale aj v priebehu budúceho školského roka. Táto skúsenosť sa potvrdila aj v predchádzajúcich rokoch.

Podľa Kvetoslavy Mikulovej, ktorá je dočasne poverená výkonom funkcie riaditeľky Správy materských škôl v Nitre, v rámci mesta počítajú s voľnými kapacitami. „V prípade záujmu rodičov sme pripravení im ponúknuť MŠ na Bethovenovej ulici, kam možno prijať 3 deti, do MŠ na Benkovej 2 deti, do MŠ na L. Okánika 8 detí, do MŠ Dražovce 11 detí a do MŠ Janíkovce 2 deti,“ informovala.

Do prvých ročníkov ZŠ

v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Nitry pre školský rok 2008/09 bolo zapísaných 657 detí. Tento počet nie je konečný, pretože ešte začiatkom školského roka niekoľko detí pribúda. Minulý školský rok navštevovalo prvý ročník 780 detí.

„Celkový počet žiakov v našich ZŠ je v súčasnosti 6444. Od nového školského roka predpokladáme mierny pokles o 317 na 6127 žiakov. Najviac žiakov navštevuje ZŠ na Benkovej ulici - 835. Na tejto škole sme zaznamenali najväčší počet detí - až 84, zapísaných do prvého ročníka. Z nich 24 bude navštevovať dve triedy určené pre mimoriadne nadané deti,“ konštatuje vedúca Útvary školského úradu MsÚ v Nitre Margita Sládečková.

V ZŠ na Krčméryho ulici bude aj v školskom roku 2008/09 otvorený nultý ročník pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Pôjde o jednu triedu s 13 deťmi. **Ludmila Synaková**

Do synagógy chodíme za kultúrou päť rokov

V týchto dňoch uplynulo päť rokov odvtedy, čo do pestrej palety kultúrnych zariadení nášho mesta pribudla budova Synagógy, ktorá výraznou mierou obohacuje systém kultúrnych inštitúcií v Nitre a slúži predovšetkým ako koncertná a výstavná sieň. Jej otvorením sa vytvoril vzácny priestor pre realizáciu komorných koncertov v rámci Nitrianskeho kultúrneho leta, divadelných predstavení, literárnych večerov, výstav a iných podujatí.

Synagóga sa spolu s celoslovenskou expozíciou holokaustu, ktorú sprístupnilo Múzeum židovskej kultúry v Bratislave na emporu synagógy, sa stal tento objekt lákadlom nielen pre Nitranov, ale aj turistov z celého Slovenska i zo zahraničia. Mesto Nitra investovalo do obnovy synagógy 23,5 mil. Sk. Zrekonštruovaný synagógu slávnostne otvorili 3. júla 2003.

Synagóga je vzácnou architektonickou pamiatkou mesta, zapísanou v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR. Nachádza sa v pamiatkovej zóne a v ochrannom pásme mestskej pamiatkovej rezervácie. Bola postavená v rokoch 1910-1911 podľa projektu Leopolda Baumhorna v maursko-byzantskom štýle na podnet nitrianskej

kongresovej náboženskej obce Ješurum. Je ukážkou eklektickej sakrálnej stavby, napodobňujúcou byzantskú a orientálnu architektúru. Interiér tvorí štvorcový sieňový priestor otvorený do kupole dosadajúcej na štyri piliere, ktoré súčasne podpierajú poschodovú emporu. Emporu uzatvára vyrezávaný parapet s motívom slepej arkády. Uprostred východnej steny centrálného priestoru modlitebne je archa (dnes bez

sviatostí). Pôvodným vlastníkom synagógy bola Židovská náboženská obec, od r. 1982 Okresný národný výbor v Nitre. V roku 1991 v súlade so zákonom o majetku obcí prešla do majetku Mesta Nitry. Obnova synagógy začala roku 1983 po vypracovaní potrebnej projektovej dokumentácie. Do roku 1990 bola zrealizovaná oprava strechy - zastrešenie medenou krytinou, klampiarske práce a oprava fasády. Ďalšia etapa rekonštrukcie sa začala realizovať po roku 1996. Aj vďaka podpore Ministerstva kultúry SR, Židovskej náboženskej obce a predovšetkým financiám z rozpočtu Mesta Nitry sa začali rekonštrukčné práce vo vnútornom priestore synagógy - odstránenie havarijných porúch empory, zabezpečenie stropných konštrukcií, vybudovanie sociálnych zariadení, elektroinštalácia a pod.

(red)

Synagóga má výbornú akustiku.

Foto: L. Synaková

Laco Zrubec zistil, že Petöfi zomrel dva razy

Literárny klub Janka Jesenského v Nitre sa snaží byť sprostredkovateľom tvorivých pocitov, ktoré prežívajú básnici a spisovatelia pri tvorbe svojich literárnych diel. Na scénu Starého divadla v Nitre tento raz prijali pozvanie autori dvoch najnovších prírastkov - Stanislav Háber a Ladislav Zrubec.

Stano Háber sa priznal, že je úspešnejší a viac známejší v susednej Českej republike ako na Slovensku. Nedávno získal literárnu cenu. „Je to vďaka literárnym internetovým serverom, ktoré umožňujú uverejňovať básne,“ dodal na vysvetlenie. Zbierka básní Štvrtstoročie lásky je vlastne výpoveďou o jeho 25-rokov trvajúcom manželstve. Je vyznaním manželke, s ktorou sa zosobášil ešte ako 18-ročný. Majú spolu tri deti (23-ročného syna, 20-ročnú dcéru a 17-ročného syna) a vzťah medzi nimi rokmi naberá na väčšej intenzite.

„Hovorí sa, že každý z nás má na tomto svete druhú polovičku. Ja som tú svoju našiel veľmi skoro. V porovnaní s dnešnými mladými ľuďmi, ktorí vstupujú do manželstva dlho odkladajú to bolo príliš zavčasu. Zbierka vznikla relatívne rýchlo. Básne som písal skoro každý deň a e-mailom som ich posielal manželke do práce. Hnevla sa

Laco Zrubec v literárnom klube spolu s Evou Ruthovou a Jozefom Vladárom. Foto: L. Synaková

za to mňa a prosila ma, aby som ju v práci nevyrušoval, pretože po prečítaní mojich výlevov lásky sa dlho nemohla sústrediť na robotu,“ priznal sa pred cteným auditióriom.

Druhou prezentovanou knihou je román z pera najznámejšieho nitrianskeho spisovateľa Laca Zrubca s názvom Zomrel na dva razy. Ako komentoval moderátor večera Jozef Vladár, kniha o najväčšom maďarskom básnikovi Sándorovi Petöfim sa zrejme stane literárnou senzáciou, pretože zatiaľ si ešte nikto nedovolil takto nahlas tvrdiť, že Sándor Petöfi je vlastne Slovákom ako repa s menom Alexander Petrovics. Žil v období, keď Slovensko úradne neexistovalo a keď sa chcel presadiť, musel hovoríť a písať po maďarsky.

Autor knihy Laco Zrubec

na stretnutí povedal: „Ak sa opýtate priemerného Maďara, kto je najväčším maďarským básnikom, deväť z desiatich povie Sándor Petöfi. Okrem toho, že bol naozaj geniálnym básnikom, mu toto miesto vyneslo aj jeho krátky, nefalšované romantický osud a vlastnými veršami predpovedaná tragická a záhadná smrť. Oboje sa navyše viaže k vrcholnému a tým aj veľmi mýtizovanému obdobiu maďarských dejín, k revolúcii v rokoch 1848 - 49. Básnik revolúcie Petöfi zmizol v jednej z jej posledných bitiek 31. júla 1849, pred 155 rokmi. Petöfi sa narodil 1. januára 1823 ešte s rodinným menom Petrovics. Jeho matka Mária Hruzová bola Slovenka. Jeho otec, dovtedy bohatý mäsiar, prišiel v roku

pokračovanie na 14. str.

Biskupské záhrady lákajú svojou nedotknutosťou

Obyvatelia Nitry a blízkeho okolia využili 17. a 18. mája jedinečnú príležitosť navštíviť historické záhrady Horného mesta a pokochať sa jedinečnými pohľadmi na Nitriansky hrad a staré mesto. Biskupské záhrady boli počas oboch víkendových dní otvorené len na hodinku, ale i to stačilo návštevníkom, aby si prezreli tieto jedinečné miesta, ktoré sú počas všedného roka pre zvedavé oči domácich a zahraničných návštevníkov Nitrianskeho hradu zatvorené.

Obyvatelia mesta, ktorí chodievajú smutne okolo vysokých hradieb a uzamknutých brán v podhradí, tak mali jedinečnú šancu prejsť za uzamknuté brány a na vlastné oči si pozrieť, aké priestory ukrývajú," skonštatoval Balko. Dni otvorených dverí do historických záhrad sa

tohto roku uskutočnili po druhý raz. Pripravila ich Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu v spolupráci s Mestom Nitra podľa anglického vzoru, kde túto tradíciu začali a zachovávajú ju už niekoľko rokov. Podľa hlavného organizátora Ing. Zoltána Balka je základnou myšlienkou tejto akcie propagácia kultúrneho dedičstva, ktoré sa nachádza v súkromných rukách a obyvateľom nie je bežne prístupné.

„V minulom roku sme vlastníkov záhrad presvedčali ťažšie. Väčšina sa obávala vandalizmu, prípadne úrazu, keďže najmä biskupské záhrady sa končia na hradbách, z ktorých sú síce úžasné pohľady, ale je tu aj riziko pádu. Našťastie, vlani sa nikomu nič nestalo a určite aj z tohto dôvodu sme majiteľov tento raz presvedčili ľahšie. Je však na škodu celej Nitry, že tieto krásne a jedinečné zákutia zostávajú po-

čas roka zatvorené. V prípade väčšej ústretovosti by mohli byť prínosom pre cestovný ruch, či už ako miesta na vyhliadkové terasy, alebo ako priestory pre zriadenie vyhliadkových kaviarní," povedal Ing. Zoltán Balko. Priamo na Nitrianskom hrade a v podhradí sa nachádza pätnásť záhrad. Sú majetkom rôznych, tam sídliačich inštitúcií, väčšina však patrí Biskupskému úradu. V Nitre však nemáme historické záhrady v pravom slova zmysle. Aby sme boli presnejší, ide skôr o historické priestory, ktoré sú trávnatými priestormi - záhradami a pravdepodobne nimi boli aj v minulosti. Jednou z takýchto miest je záhrada, patriaca Krajskému pamiatkovému ústavu v Nitre. Táto organizácia prostredníctvom riaditeľky Ing. Anny Válekovej ochotne prepožičala svoje priestory na prezentáciu panelov, dokumentujúcich osudy historických záhrad, patriacich k početným kaštieľom a zemianskym kúriám, ktorými je naše malé Slovensko hojne posiate. Na dvore KPU sa uskutočnil aj sprievodný program tohtoročných Dní otvorených dverí do záhrad Horného mesta. V sobotu sa predstavilo inštrumentálne združenie Musicantica, v nedelu družina dobových zvyklostí Tormenta a nitrianska hudobná skupina Alalya. Viacerí návštevníci využili príležitosť a pozreli si aj historické kazematy a Diecézne múzeum, do ktorého už začiatkom júla pribudne ďalšia časť.

Ludmila Synaková
Foto: autorka

Nitra bude vďaka známkam svetová

Slovenské i francúzske mestá, ktoré sa usilujú získať prestíž a kandidujú na titul Európske hlavné mesto kultúry v roku 2013, vyvíjajú rôzne aktivity. Jedno z podujatí, ktoré posunie naše mesto do stredobodu pozornosti nielen v európskom, ale i celosvetovom meradle už v tomto roku, bude XIII. Svetový kongres spoločenstva Sv. Gabriel. Sprievodnou akciou kongresu bude medzinárodná religiózna filatelistická výstava NITRAFILA 2008. Tieto podujatia sa uskutočnia v dňoch 2. - 6. júla, práve v čase Cyrilo-metodských osláv.

Je to symbolické, že na začiatku júla, presne po 1145 rokoch, zavítajú na naše územie, do mesta pod Zoborom, matky slovenských miest, byzantskí vierozvestcovia, sv. Cyril a Metod - tento raz na známkach, vo filatelistických exponátoch. Spoločenstvo Sv. Gabriel, je totiž združením zberateľov filatelistických materiálov s kresťanskou tematikou. Na Slovensku sa jeho činnosť rozvinula od roku 1992, keď bolo prijaté do Svetového spoločenstva Sv. Gabriel. Pripravované podujatia sú vyjadrením ocenenia doterajších aktivít slovenského Spoločenstva Sv. Gabriel. Preto na predchádzajúcom svetovom kongrese Spoločenstva Sv. Gabriel v belgickom meste Gent v roku 2004 poverili slovenské Spoločenstvo zorganizovať XIII. Svetový kongres.

Pri prehliadke niektorých exponátov sa návštevníci výstavy v duchu vrátia do popredných galérií, obrazární, kde sa kochali v originálnom majstrov štetca, či sochárskeho umenia. Pri obdivovaní známk z celého sveta sa budeme môcť zahliť do spoznávaní histórie i zeme, umenia aj náboženstva či pohanstva, architektúry i archeológie. Všetky oblasti ľudskej činnosti sa tu budú spájať kresťanskými myšlienkami. Budeme ob-

divovať, ako na tak malej ploche zúbkovaného papierika, dokáže umelec stvárniť krásu, vypovedať alebo naznačiť myšlienku, ale aj prinúti zamyslieť sa. Na výstave budú predstavené popredné filatelistické exponáty s náboženskou tematikou z viacerých členských krajín Svetového spoločenstva Sv. Gabriel. Hoci Slovenská republika patrí medzi mladé štáty sveta, po filatelickej stránke nie je neznáma krajinou. Pripomeňme si aspoň niekoľko svetových úspechov slovenskej známkovej tvorby: V roku 1995 sa známka Ľudovít Štúr umiestnila ako tretia a rovnako na 3. mieste sa v roku 1998 umiestnila známka Krajina z Terchovej, obraz Martina Benku. V rokoch 2000 a 2003 naše známky dosiahli najvyššiu svetovú priechku Grand prix de l'exposition WIPA. Najkrajšia známka sveta v roku 2000 bola „Dejiny poštového práva“ a v r. 2003 „Potok za humnami, Na brehu“ od Ladislava Medňárskeho.

Na výstave si zaručene budeme môcť pozrieť aj najkrajšiu slovenskú známku z roku 1994, na ktorej je zobrazený vzácny historický klenot z nášho regiónu - kostolík sv. Juraja v Kostolnoch pod Tribečom, v majstrovskom podaní umelca rytcu Františka Horniaka.

Ďalšou perličkou týchto po-

NITRAFILA 2008

dujatí, bude slávnostné uvedenie slovenskej poštovej známky „BOJNÁ“, ktoré sa uskutočnil v Ponitrianskom múzeu. Na známke, v hodnote 33 Sk budú vyobrazené pozlátané plakety, vzácny archeologický nález z Bojenej, pochádzajúci z 8.-9. storočia, s ktorými sme sa mohli oboznámiť aj počas minuloročnej výstavy v Ponitrianskom múzeu a pri slávnostnom koncerte Hoj vlast moja na Agrokomplexe.

Ako náš informoval predseda Spoločenstva Sv. Gabriel vdp. Ján Vallo, usporiadateľom medzinárodnej výstavy NITRAFILA 2008 je Zväz slovenských filatelistov a Weltbund St. Gabriel. Organizátorom výstavy je aktívny nitriansky Klub filatelistov 52-51 a Spoločenstvo Sv. Gabriel. Spoluorganizátormi sú Slovenská pošta a.s., Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Nitra, Nitriansky samosprávny kraj, Mesto Nitra, Ponitrianske múzeum, Nitrianska galéria a Kňazský seminár sv. Gorazda v Nitre. Predseda spolu s organizátormi verí, že toto podujatie prispieje nielen k propagácii kresťanskej filatelie na Slovensku, ale zahraničiu predstaví malý, ale svojim kresťanským a kultúrnym odkazom bohatý národ v srdci Európy.

MVDr. Milan Šajgalík

Alalya zažiarila medzi rakúskymi kapelami

Do nášho malého „slovenského sveta“ hudby sa podarilo preraziť viacerým nitrianskym skupinám - spomeňme populárny Desmod, Horkýže Slíže, alebo Gladiátor (i keď tento si do rodného listu zapísal ako miesto narodenia obec Alekšince). Hudobná kapela Alalya má všetku slávu ešte pred sebou. Nie je až taká známa, netróni v rebríčkových hitparád a (zatiaľ) nezískala ani žiadnu z hudobných trofejí (Aurel či Slávik). V minulých dňoch sa jej však podaril husársky kúsok, keď na festivale International Live Awards vo Viedni obsadila krásne 8. miesto z desiatich finálových kapiel. Súťaž bola postupová. Predchádzali jej predvýberové semifinálové kolá, do ktorých sa prihlásilo 1000 kapiel z Rakúska, Českej republiky, Talianska, Slovenska, Maďarska a zo Slovenska. Zo Slovenska s nimi súťažila len košická kapela Good Fancy a Quarreling Men z Liptovského Mikuláša. Túžba po výhre mala silné korene. Nemožno sa čudovať, veď motiváciou bola výhra 10 000 Eur.

„Naša túžba po výhre bola silná. Veľké finále sa uskutočnilo 1. mája 2008 na obrovskom profesionálnom pódiu vo Viedni, kam s nami prišli aj autobusy fanúšikov. Už to, že stojíme na obrovskom pódiu Prátra bol pre nás obrovský zážitok. A dúfam, že aj pre našich fanúšikov, ktorí nás verne podporovali. Za to im ďakujeme a pevne veríme, že aj naďalej budú verne vysedať na našich javiskách a podporovať nás. Keby sa to dalo, najradšej by som spísala dlhý zoznam všetkých fanúšikov, ktorí sa s nami zúčastnili na festivale.

Osobitne ďakujeme aj chlapcom z U.K.N.D., ktorí nám požičali „kapelové“ auto, na ktorom sme sa pohodlne odviezli. Veľká vďaka patrí aj šoférovi Miškovi. Vďační sme aj Livovi (Tomášovi Verešovi) z kapely Gladiátor, ktorý si s nami zahraval vo finále a vypomohol nám zvukovo. Za technickú a duševnú podporu ďakujeme aj Peťovi Slamkovi,“ hovorí „tvár kapely“ - speváčka a gitaristka Editka Kováčová.

Alalya vznikla v roku 2005 a tvoria ju dnes členovia: Martin Sýkora alias Sixi, Martin Ralík (Maťo), Ladislav Duda (Lacko) a speváčka - gitaristka Edit Kováčová, ktorá je vo väčšine prípadov autorkou textov piesní. Sama priznáva, že najlepšie sa jej spieva text piesne, s ktorou sa dokonale stotožní a týmto vlastne vypovedá o svojich vlastných pocitoch. Na celkovej hudobnej úprave sa podieľa už celá kapela spoločne. Štýl hudby, ktorý Alalya „produkuje“ sa dá nazvať ako pop rock. V repertoári sa nájde aj niekoľko baladických - za srdce chytajúcich.

Členov tejto hudobnej kape-

ly môžeme pomenovať ako súťaživé tipy. Minulý rok sa zúčastnili na 7. ročníku hudobnej autorskej súťaže Coca-cola PopStar, kde sa zaradili medzi 8 semifinalistov. „Aj tu sme sa stretli s košickou kapelou Good Fancy,“ konštatuje Editka Kováčová. „Žiaľ, nevyhrali sme, aj keď naša túžba po víťazstve bola veľmi silná. Silnou motiváciou pre nás bola príležitosť pod dozorom profesionálnych producentov nahráť svoj debutový album a uviesť ho za podpory organizátorov súťaže na hudobný trh. Cieľom súťaže Coca-cola PopStar je umožniť mladým talentovaným hudobníkom od 16 do 33 rokov presadiť sa na slovenskej hudobnej scéne.

Čo čaká na Alalyu v krátkom čase? Najbližšie si ich môžete vypočuť v lete na festivalových pódiumoch Orange Summer Challenge. Alalya sa zo všetkých síl snaží presadiť na slovenskej hudobnej scéne. A my im budeme držať palce, aby sa im to konečne podarilo.

Ludmila Synková
Foto: archív hudobnej skupiny Alalya

Nitrianske archaizmy

Dolný Palánok sa začal pri Tureckej bráne

V minulých číslach mesačníka sme vysvetľovali niektoré rýdzo nitrianske výrazy - pojmy, späté iba s určitou lokalitou a miestom. Dnešnému modernému človekovi znejú akosi cudzo, ba dokonca záhadne. Medzi najfrekventovanejšie výrazy v Nitre patria: drík, inzula, zungov, šinter, džindžák, palánok, stará Blašková a pod. Dnes sa s nimi môžeme stretnúť iba v dobových písomných správach a možno aj v rozhovore so starými rodičmi, ktorí tu prežili svoj život.

Palánok - odvodenina z maďarského Palánk - ohrada (val). Bola to fortifi-

kačná stavba v kombinácii palisád a zrubových komôr. V našom meste sa nachádzajú dve lokality - Horný palánok a Dolný palánok.

Horný Palánok

Od druhej tretiny 10. storočia sa Nitra stala súčasťou vznikajúceho Uhorského štátu a sídlom Nitrianskeho kniežatstva. V roku 1000 (25. decembra) bol Štefan korunovaný za uhorského kráľa. Štefan chystal trón svojmu synovi Imrichovi, ale tento predčasne zomrel. Na trón si začal nárokovať kráľov bratranec Vazul. Štefan z obavy nechal Vazula v Nitre oslepiť, aby uchoval trón pre svojho synovca Orseola. Vazulovým trom synom sa podarilo ujsť do vyhnanstva. Najstarší syn Ondrej sa

uchýlil na dvor kniežaťa Kyjevskej Rusi - Jaroslava Múdreho. Ondrej mal dobré vzťahy s kniežaťom, ktorý mu sľúbil svoju dcéru Anastáziu za manželku. Dokonca mu pomohol na kráľovský trón (1047), keď jeho vojsko porazilo Orseola. Ondrej z exilu na Kyjevsku si priniesol poznatky z budovania opevnenia. Zásluhou neho sa tento typ použil v Nitre a neskôr aj na iných hradoch v Uhorsku. Konštrukcia opevnenia - valu mala mohutnú základňu dosahujúcu až 21 metrov, s mohutnými zrubovými komorami. Vnútorne komory boli vyplnené nehomogénnym zásypom zeminy a stavebnej sute, kým vonkajšie rady komôr boli **(pokračovanie na 14. str.)**

Dolný Palánok sa začal pri Tureckej bráne

(dokončenie z 13. str.)
vyplnené takmer čistým ílom, prípadne kamením a ílom. Takto bola zaistená pevnosť a odolnosť konštrukcie. Komory tvorili drevené brvná o priemere 10 - 15 cm a ukladané boli zrubovým spôsobom. Tento val - palánok, spomínanej konštrukcie, vybudovali po celom obvode Nitrianskeho hradu, čo potvrdil výskum pracovníka SAV Petra Bednára (1993 - 2005). Jeho zvyšky sú ešte aj dnes viditeľné - po obvode hradného kopca od podchodu do Horného mesta až po schodište k vínnej pivnici, vyúsťujúceho do Podzámskej ulice. Svahy tohto úseku stabilizovali v roku 2006.

Dolný palánok - je vekovo mladší, stavebne odliš-

ný, ktorý taktiež tvoril fortifikačný systém už rozvinutého mestského sídla. Začínal pri takzvanej Tureckej bráne a tiahol sa pozdĺž Štúrovej ulice a pred križovatkou Cintorínska - Štúrová sa oblúkom priblížil až pod ohradu piaristického kláštora smerom k Vršku a končil sa pri dnešnom Gymnáziu na Párovej ulici. Viditeľné zvyšky tohto opevnenia sú dobre badať pri obchodnom dome TESCO zo strany Štúrovej ulice - a potom ďalej svah naproti súdneho paláca (Sedrie). Taktiež zbytok svahu Dolného palánku je možné vidieť z vnútornej strany oplotenia športového areálu gymnázia.

Dolný palánok sa okolo roku 1850 nazýval ako

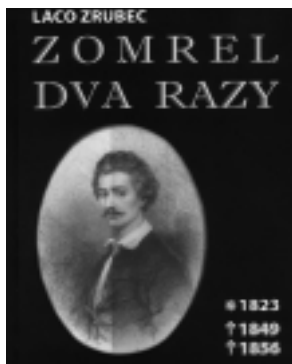
Na mapke je priebeh širokého komorového valu na hradnom kopci. P. Bednár

Palánková ulica a už aj preto, že po okrají ulice zo strany svahu bola drevená zábrana zo žrdoviny. Horný palánok sa menoval ako Ulica na Bašte, ktorá sa až po roku 1923 premenovala na Horný palánok.

Ing. Štefan Košovan

Laco Zrubec zistil, že Petöfi zomrel dva razy

(dokončenie z 9. str.)
1838 o väčšinu majetku a Petöfi musel prerušiť štúdiá. Roky sa živil, ako mohol, pracoval v divadle, bol potulným hercom, domácim učiteľom a dal sa dokonca aj k armáde. Prvé básnické úspechy slávi v lete 1842, na konci tohto roku publikuje prvú báseň pod menom Petöfi. Od roku 1844 pracuje ako redaktor kultúrnych novín a stáva sa známym a uznávaným básnikom. Jeho básne sa stále viac venujú aktuálnym politickým otázkam, angažuje sa v radikálnom prore-

formnom hnutí. Nakoniec sa stal jednou z hlavných postáv revolúcie v marci 1848. Pre neskoršie generácie literátov, filmových re-

žisérov, ale aj učiteľov základných škôl a ich žiačikov sa možno ešte viac ako Lajos Kossuth stal stelesnením revolúcie, slobody či vlastenectva,“ hovorí L. Zrubec. Knihy sú nemí učiteľia a knihami môžu aj mŕtvi poučať živých. Je nesporným faktom, že osud každému z nás vymeral len veľmi krátky časový úsek na pobyt na tejto zemi. Aj preto sa spisovatelia usilujú vytvoriť čo najviac kníh, aby po nich na tomto svete niečo zostalo.

Ludmila Synaková
foto: autorka

Chrenovčania sa hrdo hlásia k svojim koreňom

„Chrenovčanov, resp. Tormošánov kedysi v minulosti nazývali Žabiari či Škrekári,“ konštatoval poslanec MsZ a predseda VMČ Anton Kretter na nedávnom stretnutí rodákov tejto časti Nitry, ktorí sa hrdo hlásia k svojim koreňom. „Starí Chrenovčania - Tormošania sa schádzajú pri rôznych príležitostiach. Nie je to tak dávno, čo sa zišli pri vydaní knihy Imricha Točku o Chrenovej, či na posvätení sochy sv. Urbana na Levickej ulici. „Starí“ Chrenovčania si s nostalgiou spomínajú na obdobie, keď Chrenová niesla hrdý názov Tormoš. V roku 1948 túto časť mesta premenovali na Chrenovú a na miestach, kde stáli domy ich rodičov a prarodičov vyrástlo 19-tisícové sídlisko, ktoré je dnes domovom pre takmer 7-tisíc rodín.

Ako povedal predseda VMČ Anton Kretter: „Viem sa vžiť do vašich pocitov. Zánik podstatnej časti Chrenovej bol pre vás a hlavne pre vašich otcov a mamičky bolestivý moment, ktorý vás silne zasiahol. Nemôžeme naň za-

budnúť. Za takmer 40 rokov sa na Chrenovej narodili ďalšie stovky ľudí. Chrenová zmenila svoju tvár, dnes je akýmsi kultúrno-spoločenským centrom mesta, ktoré ohnivkom je výstavný areál Agrokompex,“ dodal.

Poslanec Mestského zastupiteľstva v Nitre Anton Kretter pri tejto príležitosti konštatoval, že pred dvomi rokmi odovzdali do užívania budovu, ktorá ako kultúrny dom bude obyvateľom kedykoľvek k dispozícii.

„V tomto roku, no najeskôr v budúcom, chceme zrekonštruovať povrch jednej z najvyťaženejších ulíc

starej Chrenovej - a to Bohúňovej ulice. Výbor mestskej časti si stanovil za cieľ zriadiť na Levickej ceste na Chrenovej nový cintorín. Štúdiá tohto zámeru je už vypracovaná, pripravuje sa výkup pozemkov. MsZ schválilo financie na vypracovanie projektovej dokumentácie na stavebné povolenie,“ konštatoval A. Kretter.

Zrealizovanie zámeru je úloha na dlhšie obdobie, no ako zdôraznil doc. Kretter, urobia všetko preto, aby sa tento zámer stal skutočnosťou a Chrenovčania mali hroby svojich blízkych po skončení ich pozemského života na Chrenovej. Chrenová sa postupne prebúda k životu. V dňoch 13. až 15. augusta organizujú po vlnajšom úvodnom ročníku Chrenovské trhy - tento raz s rozsiahlym a bohatým kultúrnym programom. Chrenová musí žiť bohatým kultúrno-spoločenským životom. Chrenovčania musia dať o sebe vedieť, že sú rovnako hrdými obyvateľmi sídliska, ako aj mesta Nitra.

(syn)

Partnerská návšteva v Zielonej Góre

Šesť žiakov Speciálnej základnej školy internátnej v Nitre sa od 19. do 27. mája zúčastnilo pobytu v partnerskom meste Zielona Góra v Poľsku, kde spolu s dvomi pedagógkami Mgr. Z. Kriššákovou a Mgr. H. Barborikovou navštívili divadielka a sami si vytvárali kulisy na vystúpenie. Slovenské deti hrali predstavenie svojím poľským kamarátom a potom sa vymenili. Žiaci navštívili divadelné predstavenie v mestskom divadle, kde videli rozprávku O rybárovi a zlatej rybke. Zúčastnili sa na rehabilitačnom programe, ktorý zahŕňal hipoterpriu, muzikoterapiu a gymnastiku. Toto bol už tretí pobyt slovenských detí v Poľsku. Tento raz deťom pobyt hradili partnerské mestá. Za tri roky sa na výmenných pobytoch zúčastnilo 25 ťažko mentálne postihnutých detí. Žiaci mali možnosť zopakovať a rozšíriť si svoje jazykové znalosti v dorozumievaní sa s kamarátmi z partnerskej skupiny, podobne pri cestovaní v MHD, v mieste kde boli ubytovaní i v samotnom meste Zielona Góra. Pri tvorbe projektov sa zohľadňovali možnosti detí z oboch partnerských skupín, čo by zvládli, čím sa zaoberajú a kde by sa ľahšie prekonala rečová bariéra. V prvom roku boli tvorivé dielne detí zamerané na prírodu, pretože deti zo SZŠI a PŠ sa venujú triedeniu odpadu, v druhom roku bol program zameraný na sociálne vylúčenie pod názvom Mať šance. Tretí ročník vychádzal z možnosti prezentovať sa v divadelnej oblasti a to v návstive divadielka pre partnerskú skupinu, čo opäť bolo blízke deťom z oboch skupín.

Žiaci mohli prezentovať svoje schopnosti vo viacerých oblastiach a prekonali mnohé bariéry - strach z jazdy na koníkoch, socio-kultúrne rozdiely, ako aj jazykové bariéry. Určitý čas museli žiť bez svojich najbližších a poradí si s bežnými životnými problémami, ako je cestovanie v MHD, nakupovanie, ale i upratovanie, obsluhovanie v jedálni a pod. Užili si i množstvo zábavy a radosť. **Mgr. Zita Kriššáková**

Výstava k storočnici Eugena Suchoňa

Vo výstavných priestoroch nitrianskej Synagógy si do 10. júla môžete pozrieť výstavu, dokumentujúcu život a dielo nášho významného hudobného skladateľa, teoretika a pedagóga Eugena Suchoňa. Výstava je súčasťou XVIII. ročníka Medzinárodného festivalu sakrálnej hudby MUSICA SACRA.

Mesto Nitra výstavu pripravilo pri príležitosti okrúhleho storočného nedežitého životného jubilea Eugena Suchoňa, keď si jeho diela pripomíname nielen na koncertných a operných pódioch, ale aj touto putovnou výstavou. Nitrianska kultúrna verejnosť má tak možnosť zoznámiť sa s jeho životom a dielom vďaka výstavnému projektu, ktoré realizoval Divadelný ústav v spolupráci so Slovenským národným múzeom - Hudobným múzeom v Bratislave. Na vernisáži sa zúčastnil primátor Nitra Jozef Dvonč, vedúca oddelenia kultúry a športu MsÚ Dagmar Bojdová a ďalší hostia.

Autorkou námetu, koncepcie a scenára je dcéra Eugena Suchoňa, Danica Štilichová (na foto), ktorá pôsobí ako odborná referentka v SNM - Hudobnom

múzeu v Bratislave. Na otázku, aký bol život detí v rodine úspešného hudobného skladateľa, nám odpovedala: „S hudbou som žila od malička. Otec bol mimoriadne prísny, vedel však byť aj láskavý a chápalý. Svojou výchovou nám dal veľký vklad do života. Spolu so starším bratom sme ho nesmierne obdivovali.“

Pani Danica sa hudbe venovala od 4 rokov. Za klavír si sadla ako štvorročná. Prezradila nám, že otec ju k hrianiu nikdy nenútil: „Dielo Obrázky zo Slovenska - cyklus klavírných skladieb od najnižšej náročnosti až po tú najvyššiu, napísal pre mňa, keď zistil, že tento druh hudby pre malých žiakov neexistuje,“ povedala nám Danica Štilichová. Ďalej dodala: „Klavír som milovala, ale keď som prišla do 9. triedy a bolo sa treba rozhodnúť, kam ďalej, otecko povedal - „Nie!“ Povedal mi, aby som išla študovať niečo, čo je perspektívne. Rozhodla som sa pre jazyky. A čo myslíte, kde som skočila? Hudobnú vedu. Pretože, ako sa hovorí: „Krv nie je voda!“ **Ludmila Synaková**

Foto: autorka

KAM V NITRE

Synagóga

Ulica pri Synagóge, koncertná a výstavná sieň, tel.: 037/6525 320, 0907 790 298.

2. 7. (st) 18.00 Malý festival ľudových hudieb. **XXXVI. Medzinárodný akademický festival folklórnych súborov Akademická Nitra '08.** Vstup voľný

3. 7. (št) 11.00 **Vyhodnotenie literárnej súťaže Novomeského Nitra.** Usporiadateľ: Klub L. Novomeského v Nitre v spolupráci s Mestom Nitra. Vstup voľný

4. 7. (pi) 13.00 - 15.00 Prezentácia projektu Nitra - kandidát na titul Európske hlavné mesto kultúry 2013. Vstup voľný

Do 31. 8. Malba na hodváb. Autorka Miriam Podbehlá. Potvrá Usporiadateľ Mesto Nitra

15. 7. (ut) 19.00 **MARTIN BIES&FLAMENCO CLAN.** Reina de Saba tour 2008. Marco de Judía, flamenco gitara - Ramón El Demo, flamenco vocal - Jaro Harvan, flauta - Llavessitas, e' Bass - Juan de Lau, cajón, darbuka. Usporiadateľ: Mesto Nitra, vstupné: 80,- Sk, predpredaj: NISYS

22. 8. (pi) 19.00 **Klavírný koncert.** Účinkujú: Elena Letňanová a Dušan Sujan. Program: F. Liszt, F. Chopin, E. Suchoň F. Mompou, M. Ravel. Vstupné: 50,- Sk, predpredaj: NISYS

Do 10. 7. Eugen Suchoň - výstava v rámci XVIII. ročníka Medzinárodného festivalu sakrálnej hudby MUSICA SACRA

STÁLE VÝSTAVY: Osudy slovenských židov - celoslovenská expozícia holokaustu.

Grafiky Shraga Weila, nitričan, rodáka žijúceho v Izraeli.

Prehliadky: ut: individuálne vstupy: 13.00 - 18.00, **st, št:** individuálne vstupy: 9.00 - 12.00, 13.00 - 18.00, **so, ne:** individuálne vstupy: 13.00 - 18.00. Počas prehliadkových dní sú vstupy pre organizované skupiny prostredníctvom NISYSu: v čase od 11.00 do 14.00. NISYS, Štefánikova 1, 949 01 Nitra, infotel: 037/16 186

Nitrianska galéria

Župné námestie, tel.: 037/6579 641, otvorené denne okrem pondelka od 10.00 do 17.00.

Reprezentačné sály NG

4. 7. - 31. 8. Anton Sládek: Industriálne dedičstvo a iné motívy. Monografická výstava fotografa Antona Sládku, absolventa pražskej FAMU. Výstava bude zameraná na špecifický druh fotografie s dôrazom na dokumentáciu priemyselnej architektúry na Slovensku. **Vernisáž 3. 7.** o 17.00 h, kurátorka: Katarína Haberlandová

Salón NG

4. 7. - 20. 7. NITRAFILA 2008. Medzinárodná filatelistická výstava sv. Gabriela. Výstava realizovaná v spolu-

práci so Spoločnosťou sv. Gabriela na Slovensku, Zväzom slovenských filatelistov, Slovenskou poštou a.s., Mestom Nitra a Nitrianskou galériou pri príležitosti Cyrilo-metodských. Exponáty s religióznou tematikou. Uskutoční sa inauguračná slovenskej poštovej známky „Nitriansky evanjeliár“. Otvorenie 3. 7. o 16.00 h. Kurátorka: Marta Hučková

23. 7. - 31. 8. Július Bartfay. Výstava realizovaná pri príležitosti 110. výročia narodenia významného slovenského sochára Júliusa Bartfaya, ktorá bude inštalovaná zo zbierkového fondu Nitrianskej galérie, zápožičiek slovenských galérií, tiež zo zbierok súkromných zberateľov. **Kurátorka:** PhDr. Marta Hučková

Galéria mladých: Do 24. 8. lightness of ACTION. Výstava priestorových site-specific inštalácií, videí a iných prác študentov ateliéru **Transmediale Kunst** na videnskej Univerzite úžitkového umenia v priestoroch Galérie mladých. Kurátor: Omar Mirza

BUNKER: Do 17. 8. Parazit. Tomáš Roubal, Matej Rosmány, Juraj Rattaj, Jozef Mihál, Mišo Kezman, Martin Popovič, Štefan Podušel, Samuel Benčík, Samuel Rihák, Dionýz Troskó, Peter Skala. Ideovo nekonformne poňatý výstavný počin najmladšej generácie autorov-priateľov je pokusom o vytvorenie najčistejšej novej formy výstavy - súboru neprenosných diel vytvorených priamo na/v stenách čerstvo otvorenej galérie. Kurátori: Juraj Rattaj a Matej Rosmány

AKTIVITY - AKCIE - PROJEKT

29. 7. o 17.00 v Salóne NG - Spomienkový večer k nedežitej storočnici JUDr. Štefana Valenta. Moderátorkou večera bude pani Olga Csákyová.

Prázdinnové maľovanie. Každ. ut. a št. od 10.00 do 12.00 h a 13. do 16. h. v ateliéri a na nádvorí NG počas školských prázdnin (júl, august). Vstup a výtvarný materiál zdarma. V prípade organizovaných skupín je nutné sa nahlásiť vopred na tel. číslo 037/6579641 alebo na mailovej adrese kulturang@flynet.sk a vstupné na jedno dieťa je 10 Sk.

Arteterapeutické reflexie výstav. Výtvarné reflexie výstav s arteterapeutickým dosahom v Ateliéri NG pod vedením D. Kubalovej. Stretnutia sú určené pre každého, koho zaujíma výtvarné umenie a netradičné umelecké prístupy. A tiež pre každého, kto túži rozvíjať vlastnú tvorivosť i bez predchádzajúceho výtvarného vzdelania a zároveň sa chce dozvedieť čosi viac o sebe samom. Každ. prvý ut. v novom mesiaci o 18.00 hod. Najbl. st. sa konajú **1. 7. a 5. 8. o 18.00 h** Vstupné za jedno stretnutie je 50 Sk (v cene je výtvarný materiál a občerstvenie). Svoju účasť nahláste na tel. číslo 037/6579641 alebo na mailovej adrese kulturang@flynet.sk

oTVORsa - online projekt pre všetkých, ktorých baví sa pýtať, fotiť či natačať...jednoducho TVORIť.

Ponitrianske múzeum

Štefánikova tr. 1, tel. 037/6510 000, 6514 245, Otvorené denne okr. po od 9.-17.00 h, v so a ne od 10.-17.00.

2. júl (st) 16.00 Uvedenie slovenskej poštovej známky „Nálezy z Bojnej - Nitrafila 2008 Autor výtvarného návrhu: I. Benca, Rytec známky: F. Horniak. Otvorenie Medzinárodnej filatelistickej výstavy s religióznou tematikou **NITRAFILA 2008** v rámci Cyrilo-metodských slávností Nitra 2008

Stále výstavy: Skvosty dávnovekého Slovenska, Nitriansko v zrkadle dejín, Život v lesných a vodných biotopoch, Sondy do hĺbín nitrianskeho dávnoveku. Každý pondelok 14.30 h klub palič. čipky. Každú páru nedelu o 10.00 h stretnutie členov Slov. num. spol.

Diecézne múzeum

Hradné námestie 7, 950 50 Nitra, 037/7721 747, otvorené denne okrem po: 10.00 - 18.00.

Múzeum ponúka faksimile rôznych dokumentov (úryvok spisu O obrátení Bavorov a Korutáncov, diplomatik, ako napr. potvrdenie Pribinovej donácie Ludovítom Nemcom, list pápeža Jána VIII. Svätoplukovi, odpoveď toho istého pápeža Metodovi, ukážky z buly Industriae tuae a Quia te zelo fidei, ukážky z hlaholík).

Slovenské poľnohospodárske múzeum

Dlhá ul. 94, areál AX, 950 50 Nitra, 037/65 72 573, otvorené denne okrem po. od 9.00 do 17.00.

21.-25. 8. Tvorivé dielne a Stretnutie dolnozemských Slovákov z Rumunska, Maďarska, Srbska, Chorvátska. **Expozície:** Najstaršie dejiny poľnohospodárstva na Slovensku do konca stredoveku, vývoj sejby, zberu a mlatby obilia, vývoj poľnohospodárskych strojov a hnacích agregátov, poľnohospodárske letectvo, história spracovania potravín.

Skazen: Málotriedna katolícka škola, pekáreň, mliečnica, mlyny, pálenica, lisovne oleja, čistička osív, voštinársky záboj, včeliny, vinohradnícky dom, salaše a seničky. Vstupné dospelí 20,- Sk, deti 10,- Sk.

Nitrianska úzkokojná parná poľná železnica: Vozenie počas avizovaných podujatí návštevníckej sezóny. Posledný prehladkový vstup o 16.00 h.

Malá galéria Akcent

Kúpeľná 4, č. tel.: 037/651 76 04, 0905 399 905

Do 15. 7. Akademický maliar Pavel Michalič.

17. 7. o 18.00 Júlia Piačková, Igor Piačka „Tiger a Krysa“. Potrvá do 21. 9.

Misijný dom na Kalvárii

Misijné múzeum ponúka bohatú zbierku umeleckých predmetov, ktorú misionári dostali do daru v misiách po

celom svete. Na výstave si môžete prezrieť predmety pochádzajúce zo zberateľskej činnosti misionárov. Návštevy hláste vopred telefonicky.

Agrokomplex

AGROKOMPLEX - Výstavníctvo, Výstavná 4, Nitra 037/6522 989

21. - 25. 8. AGROKOMPLEX 2008, 35. medzinárodný poľnohospodársky a potravinársky veľtrh. **ŽIVNOSTENSKÉ TRHY,** 11. kontraktáčno predajná výstava malých a stredných podnikateľov. **REGIÓNŮ** - 6. výstava vidieckeho cestovného ruchu. **OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE. KONE A LUDIA 2008,** 7. medzinárodná kontraktáčno-predajná výstava. **COOPEXPO,** 15. medzinárodná družstevná kontraktáčno-predajná výstava spotrebneho a potravinárskeho priemyslu. **BIAGROKOMPLEX 21. - 23. 8.** Prvá slovenská burza potravín, ovocia a zeleniny

Cinemax Nitra

Štyri sály kina CINEMAX NITRA, obchodno-zábavné centrum MAX Nitre, Chrenovská ulica 1661/30, Nitra, **Program na www.cine-max.sk, tel.: 037/2861125.**

Sála A (so, ne) 11.20, 13.45, (št - str/vrátane víkendu) 16.00, 18.15, 20.30. **Sála B** (so, ne) 11.50, 14.00, (št - str/vrátane víkendu) 16.30, 18.40. **Sála C** (so, ne) 11.30, 13.30, (št - str/vrátane víkendu) 15.30, 17.30, 19.30. **Sála D** 11.00, 13.20, (št - str/vrátane víkendu) 17.00, 19.50.

Amfiteáter - letný filmový festival

12. 7. (so) 21.30 BESTIÁŘ. Komédia Ireny Pavláskovej na motívy bestselleru. Romantická komédia. ČR, 2006, 113 min. MP- 15 rokov.

26. 7. (so) o 21.30 MATRIX. Dnes už kultový akčný sci-fi film bratov Wachovských ponúka nezabudnuteľný výlet do možnej (?) budúcnosti. SCI-FI THRILLER. USA, 1999, 131 min. Český dabing. MP - 15 rokov

9. 8. (so) 21.30 MEDENÁ. Milostná dráma zo života, Československo, 1970, 82 min. MP od 15 rokov. Vstupné : 30,- Sk/ 1Eur

Krajské osvetové stredisko v Nitre

Fatranská 3, 949 01 Nitra 037/6531 545, 7335 988, otvorené v prac. dňoch okrem utorka 10.00 - 17.00

VÝSTAVY

4. 7. - 28. 8. CESTA DVOCH BRATOV. Najlepšie výtvarné práce žiakov I. - V. ročníka ZŠ so súťaže „Cestou dvoch bratov. Vernisáž: 4. 7. o 16. 30 v rámci projektu „Dní lidí dobrej vůle“, 13.00 do 17.00 v prac. dňoch

22. 7. - 6. 8. VESELÉ LETO. Práce z tvorivej činnosti žia-

kov zo Špeciálnej základnej školy internátnej a Praktickej školy na Červeňovej ul. v Nitre, sprístupnená počas letných tvorivých dielní

PODUJATIA

- 22. - 24. 7. (9. - 13.00) ČO SKRÝVA BABIČKINA CHALÚPKA.** Tvorivé dielne vychádzajúce z ľudových tradícií letného obdobia tak (detské piesne, tradície a zvyky)
- 28. - 30. 7. (9. - 13.00) ZAHRAJME SA S FIGURKAMI** Budeme sa spolu hrať rôzne hry: šach, dámu, monopoly, dostihy, rozprávko, hadiky, človeče, hlavolamy...
- 4. - 6. 8. (9.00 - 13.00) PRAZDNINOVÉ RECITOVANIE** Tvorivá dielňa pre recitátorov, pozrieme sa spolu na literárne texty, naučíme sa artikulovať a pracovať s dychom, e-mail: bartakova@flynet.sk. **Poplatok 25,- na deň, možnosť použitia kultúrnych poukazov**
- LUDOVÉ A SÚČASNÉ REMESLA**
- 28. 7. (9. - 13.00) modelovanie z hliny**
- 29. 7. (9. - 13.00) Umelecké drôtovanie**
- 30. 7. (9. - 13.00) STRAŠIAK - ochrana prírody** materiál vám poskytneme, výrobky si vezmete domov. Poplatok 25,- na deň, možnosť použitia kultúrnych poukazov.

CYRILLO-METODSKÉ SLÁVNOSTI

Hlavný program:

2. JÚL (streda)

9.00 Sieň Konštantína Filozofa UKF v Nitre. **Význam kultúrneho dedičstva sv. Cyrila a Metoda pre Európu**, medzinárodná vedecká konferencia

16.00 Ponitrianske múzeum **Uvedenie slovenskej poštovej známky „Bojná“** otvorenie Medzinárodnej religioznej filatelistickej výstavy **NITRAFILA 2008**

3. JÚL (štvrtok)

16.00 Synagóga **Slávnostné zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Nitre.** Udelenie čestného občianstva mesta Nitra Jánovi Mojtovi

17.30 DAB **Galavečer Akademická Nitra '08** Svätoplukovo námestie - **Nitriansky jarmok** *prezentácia remesiel *III. Nitrianske pivné slávnosti, rodinný pivovar BERNARD, Budweiser Budwa, Pivovar Steiger, Startopolčiansky pivovar, Pivovar Kaltenecker, Heineken Slovensko

10.00 **Jarmočný program pre všetkých** - mažoretky I. NIMA, Boršičanka, Rytmik, Cymbal trio

14.00 **Krojovaný sprievod a program folklórnych súborov - účastníkov festivalu Akademická Nitra '08**

20.00 Nová scéna Bratislava - **Na skle malované**, legendárny muzikál o legendárnom zbojníkovi, réžia: Ján Durovčík

4. JÚL (piatok)

9.00 Ponitrianske múzeum **Poklady spod slovenských dialnic** - konferencia pre širokú verejnosť,

15.00 **Slávnostné otvorenie výstavy archeologických výskumov na slovenských dialniciach**

13.00 - 15.00 Synagóga, **Prezentácia projektu Nitra - kandidát na titul Európske hlavné mesto kultúry 2013**

14.00 Mestský park Sihoň **Hurá na prázdniny** - slávnostné uvedenie nových atrakcií Akademická Nitra '08

Folklórne súbory: Zespól Tanca Ludowego „Warszawa“ (Poľsko) / Gruppo Folklorico „I Nebrodi“ (Taliansko) / Tuna de Montes (Španielsko) / Armavir (Arménsko)

16.00 **Svätoplukove prúty**, Slovenský pohár silných mužov

16.30 Krajské osvetové stredisko, **Cestou dvoch bratov**, vernisáž celoslovenskej výtvarnej súťaže žiakov ZŠ DAB

18.00 **Slávnostná Cyrilo-metodská akadémia**, miešaný spevácky zbor Kyriellomethodeon

10.00 Svätoplukovo námestie **Nitriansky jarmok**, prezentácia remesiel,

III. Nitrianske pivné slávnosti

20.00 **Večer ľudí dobrej vôle, benefičný koncert.** Účinkujú: I.M.T. Smile, Petr Kolář (CZ), Misha, Alena Miro (CZ), Ludovít Ludha, Ensemble Opera Diversa (CZ), LH Ondreja Kandráča, Close Harmony Friends, Kesaj Čhave, moderujú: Alena Heribanová a Štefan Bučko

5. JÚL (sobota)

10.00 Nitriansky hrad, **Cyrilo-metodská národná púť**, slávnostná svätá omša - celebruje J. E. Mons. Dominik Hrušovský, arcibiskup

12.00 **Slávnostné otvorenie 2. časti Diecézneho múzea**, cirkevné spevokoly / mládežnícky program

14.00 Mestský park Sihoň **Hradovánky** so skupinou historického šermu Bojník. Súbor starej hudby Musicantica

10.00 Svätoplukovo námestie - **Nitriansky jarmok**

13.00 **III. Nitrianske pivné slávnosti**

Drobek & Klondajk (České Budějovice, ČR) / Odkazovník v hlaholike / živé historické sochy

15.00 **Akademická Nitra '08.** Folklórne súbory: TSVIAT (Bulharsko), Be Good Den (Francúzsko), Súbor piesní a tanců JISKRA (ČR), High Altitude (USA)

17.00 **Mosty ponad tisícročie** - Slovieni, Skupina historického šermu Arven, Veľkomoravská svadba, krst a pohreb, Centrum experimentálnej archeologie a živé historie /ČR/

19.00 **Galavečer Roba Kazika** a jeho hostí veľká laserová show

6. JÚL (nedeľa)

14.00 Mestský park Sihoň **Hudobné mosty**, prezentácia kultúry partnerských miest Nitre. Orchester D-JAZZ (Kroměříž, ČR), Dance Group (Zielena Gora, PL), Drobek & Klondajk (České Budějovice, ČR), Jazz Band „Argus“ (Osijek, Chorvátsko)

17.00 **Popolvár najväčší na svete**/Divadlo Babadlo Prešov, Dievcenský zbor Canens, Hud.á skupina Orion

Spríevodný program:

30. JÚN - 5. JÚL

Akademická Nitra '08. XXXVI. Medzinárodný akademický festival folklórnych súborov

3. JÚL (štvrtok)

11.00 Synagoga - **Vyhodnotenie literárnej súťaže Novomeského Nitra**

16.00 Nitrianska galéria **Otvorenie výstavy SP a. s.** Banská Bystrica. Slovenská známková tvorba s religioznou tematikou. Návrhy detí na slovenskú známkovú tvorbu s religioznou tematikou

4. JÚL (piatok)

9.00 Kňazský seminár sv. Gorazda **XIII. Svetový kongres Spoločenstva sv. Gabriela**

14.00 Nitrianska galéria **Seminár o kresťanskej filatelii**

Nitrianske kultúrne leto 2008

AMFITEÁTER NITRA

12. júl, 26. júl a 9. august - **Letný filmový festival**

23. 8. (so) **Elán tour 2008**

MESTSKÝ PARK NA SIHOTI

6. JÚL (nedeľa)

14.00 **Hudobné mosty** (prezentácia kultúry partnerských miest Nitra). Orchester D-JAZZ (Kroměříž, ČR), Dance Group (Zielena Gora, PL), Drobek & Klondajk (České Budějovice, ČR), Jazz Band „Argus“ (Osijek, Chorvátsko)

17.00 **Divadlo BABADLO** (Prešov) Pavol Dobšínsky: Popolvár najväčší na svete

18.00 **Dievčenský zbor CANENS**. Sólo: Ivana Holéczyová. Dirigent: G. Rovňák, klavírny sprievod: Igor Bázlik

19.00 Hudobná skupina **ORION**

13. JÚL (nedeľa)

16.30 Skupina historického šermu **Aldaron**

17.00 **Teátro NELINE** (Budmerice). Nela Dušová: O ukríčaní Viktorke

18.00 Dychová hudba **Bošáčanka**

20. JÚL (nedeľa)

17.00 **Divadlo DUO** (Bratislava). Iva Peřinová: O vtáčikovi, myške a klobáse

18.00 **E.G.O. Group** v rytme swingu

19.00 Hudobná skupina **RYTMIK**

27. JÚL (nedeľa)

16.30 **Agility klub** Nitra a ich priatelia

17.00 **Divadlo BABENA** (Bratislava). Lucia Arendášová Barziová: Putovanie rozprávkovom

18.00 Dychová hudba **Lieskované**

3. AUGUST (nedeľa)

17.00 **Harry Teater** (Banská Bystrica). Ján Haruštiak: Hľadajme rozprávku

18.00 **Svetové evergreeny** stále zelené podaní O. Szabovej a M. Stanislavovej, klavírny sprievod: I. Bázlik

19.00 Hudobná skupina **Brilax**

10. AUGUST (nedeľa)

17.00 **Divadlo HAPPY** (Bratislava) Jozef Mokoš: Záhada v zoopotámii

18.00 Dychová hudba **Bojnícka kapela**

17. AUGUST (nedeľa)

17.00 Bábkové **Divadlo na Rázcestí** (Banská Bystrica) Iva Nebojsaňa: Bubácka rozprávka

18.00 Muzikálové melódie v podaní **Márie Eliášovej** a Mikuláša Doboša. Sprevdáza: Milan Dubovský

19.00 Dychová hudba **Mojmírovská kapela**

24. AUGUST (nedeľa)

17.00 **Fundus Marionetten Theater** (Nemecko). Dr. Olaf Bernstengel: Cikrus Gockelini

18.00 Dychová hudba **Lapášanka**

7. SEPTEMBER (nedeľa)

IV. Podzoborské vinobranie

15.00 **Princ Bajaja** - predstavenie Divadelného spoločenstva LE MON. Folklorne skupiny a súbory. Ochutnávka vín a bohatá ponuka občerstvenia

PRIESTOR PRI DETSKOM IHRISKU

18.00 **Biblické príbehy hravou formou**. Kresťanský zbor Nitra - každá prázdninová nedeľa, hry, súťaže, maľovanie a pod.

NITRIANSKY HRAD

Stretnutie so starou hudbou

13.7. o 16.00 **Vokálo-inštrumentálne združenie Musicantica**

27.7. o 16.00 Slovenský komorný súbor **Musa Ludens**

10.8. o 16.00 Súbor starej hudby **Musica Poetica**

SVÄTOPLUKOVO NÁMESTIE

BAŽANT KINEMATOGRAF 2008, predstavenia o 21. h

20.8.: **Tajnosti** (réžia A. Nellis, ČR-SR 2007)

21.8.: **Polčas rozpadu** (réžia V. Fischer, SR 2007)

22.8.: **Medvídek** (réžia J. Hřebek, ČR 2007)

23.8.: **Václav** (réžia J. Vějdělek, ČR 2007)

24.8.: **Vratné lahve** (réžia J. Svěrák, ČR 2007)

KULTÚRNY DOM PÁROVSKÉ HÁJE

16.8. o 16.00 **Posedenie pod brezami s Mojmirovskou kapelou**

SÍDLISKO KLOKOČINA - SANDOKAN

29. - 31. 8. 2008 Klokočinský jarmok

Chrenovské trhy

15. - 17. augusta, **Fatranská ulica**

15. AUGUST (piatok)

16.00 **Otvorenie Chrenovských trhov**

Súbor mažoretiek I. NIMA pri CVČ Domino pozor

16.10 **V rytme country** (country skupiny: Kitchengrass, Pengagi, Ranč,tanečná skupina ATKUS)

19.00 **Do tanca a na počúvanie: Janisa band**

16.00 **Deti , podte s nami súťažiť...** súťaže a hry pre deti, CVČ Domino Nitra

16.00 **Chrenovský turnaj v šachu** - I. ročník, V Krajskom osvetovom stredisku

16. AUGUST (sobota)

- 14.00 **Dychová hudba Veselanka**
- 15.00 **Ježko a líška** - rozprávka pre deti
- 17.00 **Dáme si repete...** Otto Weiter so skupinou
- 19.00 **Senzi sensus.** Tanec a zábava s hudobnou skupinou Sensus
- 16.00-18.00 Skupina historického šermu **ALDAROM Herňa - ROAL ADMIRAL**
- Lipa: **Chrenovský turnaj v mariáši I. ročník** 8.00 prezentácia účastníkov, 9.00 začiatok turnaja, 16.00 vyhodnotenie (I. cena 10 tis. a pohár, II. a III. cena poháre)

17. AUGUST (nedela)

- 14.00 **Vynález** - rozprávka pre deti
- 15.00 Prométeus, predstavenie div. spoločnosti **LE MON**
- 16.00 Hudobná skupina **Profile**
- 18.00 **Marcela Laiferová**
- 19.00 **Cigánski diabli**

Janíkovský ohnivák

Futbalový štadión Nitra, Janíkovce

30. AUGUST (sobota)

- 12.00 - 16.00 **Súťaž vo varení najlepšieho guláša**
- 15.00 **Rozprávka pre deti Klaun Pepele**
- 16.00 - 21.00 **V rytme country so skupinami Pengagi a Tramp song**
- 21.00 **Do tanca hrá Janisa band**
- 14.00 - 20.00 **Nitriansky expres**

Akademická Nitra

37. MEDZINÁRODNÝ AKADEMICKÝ FESTIVAL FOLKLÓRNYCH SÚBOROV

- 1. 7. (ut)** 17.00 **I. Festivalový súťažný koncert** - DAB (účinkujú slovenské súbory Technik, Poľana, Ekonóm, Ponitran a zahraničné súbory z Českej republiky, Švédska, Poľska, Srbska a Belgicka)
- 2. 7. (st)** 9.00 **Otvorenie konferencie** „Teoretické a praktické kontexty animačných aktivít“
- 17.00 **II. Festivalový súťažný koncert** - DAB (účinkujú slovenské súbory Tórysa, Mladost, Zobor, Gymnik, Borievka a zahraničné súbory z USA, Rakúska, Ukrajiny, Bulharska, Talianska a Španielska)
- 18.00 **Malý festival ľudových hudieb** - Synagóga
- 3. 7. (št)** 14.00 **Krojovaný sprievod mestom Nitra** (Pešia zóna - Svätoplukovo námestie)
- 17.30 **Galakonzert folklórnych súborov** - DAB
- 4. 7. (pi)** 14.00 **Mestský park Sihof - vystúpenie zahraničných súborov** - účinkujú Zespół Tanca Ludowego Warszawa (Poľsko), Gruppo Folklorico I Nebrodi (Taliansko), Tuna de Montes (Španielsko), Radio Kairo (Švédsko)
- 5. 7. (so)** 15.00 **Vystúpenie zahraničných súborov** - Svätoplukove námestie - účinkujú TSVIAT (Bulharsko), Gorina (Ukrajina), Súbor piesní a tancov JISKRA (ČR), High Altitude (USA).

Nitrafila

- 2. júl (st) PONITRIANSKE MÚZEUM, 16.00 Uvedenie slovenskej poštovej známky „Nálezy z Bojnej - Nitrafila 2008** Autor výtvarného návrhu: I. Benca, Rytec známky: F. Horniak. Otvorenie Medzinárodnej filatelistickej výstavy s religióznou tematikou **NITRAFILA 2008** v rámci Cyrilo-metodských slávností Nitra 2008
- 3. júl (št) 16.00 Otvorenie výstavy POŠTOVÉ MÚZEUM Banská Bystrica** v rámci Medzinárodnej religióznej filatelistickej výstavy NITRAFILA 2008
- 4. júl (pi) o 15.00 Seminár o kresťanskej filatelii, AKADEMIA VZDELÁVANIA** Sládkovičova 7
- 5. júl (so) 10.00 Slávnostná sv. omša s biskupmi Slovenska na Nitrianskom hrade 18.00 Slávnostný večer** s vyhodnotením výstavy, kongresu a ankety o najkrajšiu známku a pečiatku roku 2007 v PKO
- 6. júl (so) 8.00 Filatelistická burza, AKADEMIA VZDELÁVANIA** 9. 00 Slávnostná sv. Omša na záver kongresu Katedrála sv. Emeráma

Nitrianska hviezdáreň

V dňoch 7. - 17. júla 2008 a 4. - 14. augusta 2008 bude Nitrianska hviezdáreň k dispozícii pre organizované skupiny záujemcov z radov turistov, dovolenkárov, návštevníkov mesta a detí z letných táborov. Podujatia môžu byť realizované buď v priestoroch hviezdárne, alebo priamo v rekreačných strediskách a letných táboroch detí v Nitre a blízkom okolí. Jednotlivé akcie treba vopred dohodnúť na t.č. 037/653 74 49.

Slovenský zväz telesne postihnutých

- Slovenský zväz telesne postihnutých, základná organizácia č. 13, Nitra, Kollárova 4, č. tel. 037/650 54 62** každ. po. od 9.00 do 13.00 **Kružok ručných prác** - vedie p. Kabátová
- každ. str. od 9.00 do 13.00 **Kružok šikovných rúk** - vedie p. Babošová
- 12.7. (so) o 10.00 Prehliadka ZUČ telesne a mentálne postihnutých detí a mládeže v prednese poézie, prózy a autorskej tvorbe**
- 12.7. o 10.00 Výstava ručných a výtvarných prác členov ZO SZTP č. 13**
- 29.8. o 9.00 Branno-orientačná automobilová súťaž členov ZO SZTP č. 13**

Kluby dôchodcov

- KD Chrenová - so sídlom Ul. Okánika č. 6, Nitra
- KD Dolné Krškany - so sídlom KD Krškany
- KD Staré mesto - Domino, Nitra
- KD Čermáň - so sídlom Baničova č. 12
- KD Klokočina - so sídlom Baničova č. 12

Centrum pre seniorov

CPS, Baničova č. 12, tel. 037/6925 510 - 11, otvorené po - pi: 9.00 - 17.00, so : 9.00 - 15.00

Zariadenie pre seniorov mesta Nitra, slúži na aktívne trávanie voľného času. Pre cieľovú skupinu občanov ponúka: stravovanie - obedy, knižnicu a čítareň, telocvičňu, počítače, internet, šachy, ručné práce, biliard, stolný tenis, denný stacionár, klubovú činnosť, spoločenské akcie, saunu, masáže, rehabilitácie, manikúru, pedikúru.

Otvorené po - pi: 9.00 - 17.00, so : 9.00 - 15.00

po: 9.00 - 12.00 skupinové cvičenie - vedie p. Griesbachová

ut: 13.00 - 16.00 KD vedie p. Lietavová

9.30 - 12.00 ručné práce - vedie Ing. Vašutová

st: 9.00 - 12.00 skupinové cvičenie

št: 13.00 - 16.00 KD vedie p. Lietavová

pi: 12.30 - 16.30 kurz PC - vedie Ing. Mošat

so: 13.00 - 14.00 kurz PC - vedie Ing. Mošat

po - pi: 6.30 - 17.00 služby Denného stacionára

Denný stacionár pre seniorov

Baničova č. 12, 949 11 Nitra. Prevádzková doba : Po - Pia: 6.30 - 17.00, 037/6925 518, 6925513

Denný stacionár pre seniorov na Baničovej ul. č. 12 v Nitre poskytuje opatrovateľskú službu s denným pobytom, poskytovanú seniorom žijúcim v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny. Títo im nemôžu poskytnúť potrebnú celodennú starostlivosť, ale nechcú ich umiestniť v Domove dôchodcov, resp. čakajú v poradovníku na umiestnenie do Domova sociálnych služieb. Opatrovateľská služba je tiež určená seniorom žijúcim osamotene, s cieľom poskytnúť im kontakt s ľuďmi a vyplniť voľný čas.

Sociálny taxík

Poskytovanie prepravnej služby sociálnym taxíkom na území mesta. Táto služba je určená seniorom a ťažko zdravotne postihnutým občanom s obmedzenou hybnosťou a imobilným občanom, ktorým preprava spôsobuje problémy. Vďaka sociálnemu taxíku sa táto skupina občanov môže bezpečne, včas a finančne prístupne dopraviť do nemocnice alebo k príbuzným. Na zdravotné vyšetrenia, ošetrovania a rehabilitačné úkony musia byť jazdy objednané dopredu na telef. čísle 650 21 45.

Linka sociálnej pomoci

Na bezplatnom telefónnom čísle 0800 134 513 v po, str, a pi, vždy od 9. do 11.00 h - sociálne poradenstvo pre občanov v sociálnej núdzi - usmernenie pri voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci. Informácie poskytujú zamestnanci odboru sociálnych vecí a zdravotníctva Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Klub náhradných rodín NÁVRAT

Stretnutia v každý druhý piatok v mesiaci o 17.00 h v priestoroch Diecéznej katolíckej charity na Samovej 6.

Detská linka pomoci

Máš problém, ubližuje ti niekto, potrebuješ sa niekomu zdôveriť, ale nemáš komu? Nikto sa nedozvie, že si na linku volal(a), ani čo si povedal(a), pokiaľ nebudeš chcieť inak. Za hovor na linku 0800 100 444 neplatíš. Volaj počas prac. dní od 14. do 20.00 h

Centrum tiesňového volania

Štefánikova 60, tel: 037 6502145

Poskytujú náramky pre starých osamelých ľudí.

Senior linka, sociálny taxík, centrum tiesňového volania

Materské centrum Klokanček

v CVČ na Hôrke

Otvorené: po - pi: 8.00 - 19.00

po: 13.30 - 16.00 Učíme sa hrať na flaute

ut: cvičenie pre deti s mamičkami

9.00 - 9.45 Prvá skupina

9.45 - 10.30 Druhá skupina

10.30 - 11.30 Tretia skupina

st: 10.00 - 11.00 Diskusné kluby v párnom týždni Ako vychovávame naše deti

9.30 - 10.30 Relaxačné cvičenia pre mamičky

18.00 - 19.00 Aerobik - cvičí Evka

št: 10.00 - 11.00 Divadielko alebo hudobná tvor. dielňa

pi: 9.30 - 11.30 Výtvarné kúzlenie - aktivity pre mamy s deťmi od 18 mesiacov do 4 rokov

Materské centrum Klokanček

v Komunitnom centre na Nedbalovej 17 - Klokočina

otvorené: po - št: 8.00 - 13.00 a 14.00 - 19.00

pi: 8.00 - 13.00

po: 9.00 - 9.45, 10.00 - 10.45, Cvičenie pre detičky

17.00 - 18.00 Kalanetika - spoločenská sála

ut: 10.00 - 10.45 Spievame pri gitare s deťmi

15.00 - 18.00 Učíme sa hrať na gitare pre školákov

17.30 - 19.30 Tai-chi spoločenská sála

št: 17.00 - 19.00 Stolný tenis pre žiakov

pia: 9.00 - 10.00 Brušné tance

10.00 - 11.00 Výtvarné kúzlenie s deťmi

10.00 - 11.00 Výtvarné tvorivé dielne pre mamičky

Botanická záhrada

BOTANICKÁ ZÁHRADA SPU, areál SPU, tel: 65 11 751, kl. 743.Skleníky, otv. celoročne okrem po a pia 9.00 - 16.00. Park, otv. denne 9.00-16.00, okrem zimných mesiacov. Skupinové návštevy vopred telefonicky dohodnúť.

NISYS

Nitriansky informačný systém, Štefánikova tr. 1, Nitra
INFOTEL: 0042137/161 86, č. tel. 037/741 09 06, fax: 741 09 07, e-mail: info@nitra.sk, www.nitra.sk.
poskytuje:

- informácie o podnikoch a firmách v meste Nitra, o kultúrnych podujatiach, o športe a relaxe, o službách všetkého druhu, o pamätihodnostiach a zaujímavostiach,
- zabezpečuje predaj máp, predaj publikácií o Nitre a Slovensku, predaj kultúrno-spoločenského mesačníka NITRA, predaj spomienkových a darčkových predmetov, predaj pohľadníc...
- vykonáva ubytovací servis, faxové a kopirovacie služby, vylepovanie plagátov

BOHOSLUŽBY V NITRE

Rímskokatolícke bohoslužby:

Katedrálny chrám - Bazilika sv. Emeráma, Nitriansky hrad: po - so 7.30; ne - 7.00, 9.00 h

Kostol sv. Ladislava - piaristi: po - pia 7.00, 12.15, 18.00, so 7.00, 18.00; ne 7.00, 8.30, 10.00, 11.15-deťom, 18.00 h

Kostol Navštívenia Panny Márie na Farskej ulici, Kláštor: po - so 6.00, 7.00, 16.15; ne 6.00, 7.30, 9.00, 10.30 detská a 16.15 h

Kostol sv. Petra a Pavla, františkáni: po - so 6.30, 18.30 h; ne 7.00, 8.30, 10.00, 11.15 v maďarskej reči, 18.30

Kostol Nanebovzatia Panny Márie, Dražovára: po - so 6.30 h a 19.00; ne 7.00, 9.00, 10.30 d

Kaplnka v nemocnici: po - pi o 15.30 h; ne o 10.30

Kostol sv. Gorazda, Klokočina: po - pi 6.30 h a 18.00 h - po-pi; v so 6.30; ne 6.30, 8.00, 9.30, 11.15 a 18.00 h

Kostol sv. Martina, Chrenová: po - so 6.30, 17.30; ne 6.30, 8.00, 9.30 detská, 11.00 a 17.30 h

Kostol sv. Ur., Čermáň: 8.30; 9.30 a 11.00 h

Kostol sv. Františka Xaverského, Dražovce: št - so: 7.00; denne o 17.00; ne 8.00 a 10.00 h

Kostol sv. Petra, Janíkovce: po - pia v zime o 18.00, v lete o 19.00; so o 7.00; ne o 8.00 a 10.45 h

Kostol - Nar. Panny Márie, Horné Krškany: pi 17.00; ne 9.00 h

Kostol sv. Ondreja, Dolné Krškany: 7.30, 10.30 h

Kostol Všetkých svätých, Kynek: št 18.00; ne 9.15 h

Kostol sv. Cyrila a Metoda, Mlynárce: po, str, pi o 18.00; ne 8.00, 10.30 h

Kostol Nanebovzatia Panny Márie, Párovské Háje: -: ne 11.00 h, str 18.00 h, v každý prvý pi v mesiaci 19.00 h

Kaplnka sv. Vincenta, Šindolka (Marianum): po - so 6.25; ne 9.00 h

Oznam pre darcov krvi

Pracovisko Národnej transfúznej služby SR v Nitre oznamuje odberové hodiny počas pracovných dní: po, str, št, pi 6.30 - 12.00, ut 6.30 - 17.00
 Darovať krv môžu zdraví ľudia vo veku od 18 do 65 rokov, ktorí majú aspoň 50 kg. Súčasne ich upozorňujeme, že na odber nemusia prísť hladní, stačí sa len vyvarovať masťným jedlám a alkoholu. Mesto Nitra podľa cenového krymu 1/2005 v zmysle § 20, ods. 5 zákona c. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov určilo na linkách mestskej autobusovej dopravy cenu cestovného za jednotlivú cestu pre držiteľov najmenej ZLATEJ JANSKÉHO PLAKETY na 2 Sk. Platí to pre lístok zakúpený u vodiča aj pre EZCK. Pre poskytnutie zľavy si treba zakúpiť „kmeňovú kartu“.

Kostol sv. Imricha, Štítáre: st 19.30 h, ne 9.00 h alebo 10.30 h podľa vyhlásenia

Kostol sv. Urbana, Zobor: st - pi 16.30; ne 8.00, 11.15 h
Kaplnka sv. Svorada, LÚ Zobor: st 15.45; ne 11.00 h

Starokatolícka cirkev na Slovensku

V nedeľu a v prikázané sviatky o 9.00 h v kaplnke sv. Gorazda na Chrenovskej č. 15.

Gréckokatolícke bohoslužby:

Párovce - Kostol sv. Štefana, - iba v nedeľu o 10.00 h.

Cirkev adventistov siedmeho dňa

Bohoslužby v každú sobotu o 9.45 h v modlitebni za kostolom na Ulici Fraňa Mojtu č. 10. www.casd.sk

Cirkev bratská

V nedeľu o 10.00 h na Nitrianskej ulici č. 21

Evanjelické bohoslužby

Ul. Andreja Sládkoviča č. 12 - **Evanjelický kostol Ducha Svätého:** V nedeľu o 10.00 h s detskými službami Božími a vo št o 18.00 h. V ut o 19.00 h - biblická hodina pre staršiu mládež, v pi o 17.00 h pre dorast.

Reformovaná kresťanská cirkev

V nedeľu o 8.30 h v modlitebni za starým kalvínskym kostolom na Ulici Fraňa Mojtu

Kresťanský zbor

Podzámska ul. 17, Nitra, ut 18.30, ne 9.30, 16.00

Jubilanti v roku 2008

V JÚLI 2008 oslávia významné životné jubileum títo občania mesta Nitra:

75 ROKOV: Emil Andrášik, Gejza

Bahelka, Alžbeta Boháčová, Valéria Bosá, Anton Brucker, Anna Civaňová, Jozef Čerešník, Mária Čeryová, Emília Čurgaliová, PaedDr. Ján Dekan, Emília Domanická, Valéria Gyulaiová, Vilma Holanová, Ladislav Horník, Anna Hrnčiariková, Ružena Hudecová, Jozef Hupka, Viliam Jehlár, Edita Kadišová, Anna Korcová, Ing. Mária Kováčová, Anna Kubičeková, Tomáš Lustig, Gabriela Matejovičová, Helena Olahová, Mária Palatická, Ludmila Pintová, Anna Planková, Ing. Michal Polák, Mária Poláškova, Anna Potančoková, Emília Sobotová, Anton Škubla, Stanislav Šušla, Otto Trenčanský, Aladár Vedrödi, Helena Výberčiová, Mária Zeumerová

80 ROKOV: Imrich Arpáš, Helena Bittnerová, Juliana Danišová, Jozef Dano, Margita Dostálová, MUDr. František Gabaj, Rozália Hamarová, Jozefa Horváthová, Alexander Ikrényi, Tatiana Ištvánková, Veronika Janecová, Helena Juriková, Viliam Karaba, Valéria Kolníková, Jozef Kubaský, Alžbeta Kuhnová, Terézia Labajová, Hedviga Lazarová, Mgr. Marta Magulová, Miroslav Matejka, Július Pavelka, Mária Raušlová, Anna Svetlíková, František Šiko, Jozefína Tallová, Anna Vilhanová

85 ROKOV: Mária Bafrcová, Anna Bresztyaková, Mária Cúciková, Mária Frašťacká, Štefan Kečkéš, Júlia Kočišová, Margita Miháliková, Mária Miškovičová, Gizela Némethová, Mária Pujdová, Vilma Suchaňová, Helena Šipošová, Helena Šišková, Albín Trnka

86 ROKOV: František Bajus, František Gašparík, Júlia Kamenická, Mária Kanianská, Irena Kotlárová, Magdaléna Kulichová, Margaretta Madariová, Emília Miklošková, Ján Panáček, Anna

Prokypčáková, Jozef Striženec, Hedviga Zverková

87 ROKOV: Štefan Gábor, Anna Hlavačková, Imrich Chaláni, Anna Ivančíková, Anna Koláriková, František Kukučka, Ján Nemčík, Michal Pavlech

88 ROKOV: Anna Dulíková, Oľga Folajťarová, doc. Ing. PhDr. Ján Lovecký, CSc., Emília Melušová, Anna Mikušová, Anna Nunhardová, Anna Pecháčová, Miroslav Piško, Šarlota Šlošárová, Anna Tóthová

89 ROKOV: Antónia Baladová, Helena Tučná

91 ROKOV: Jozef Citorik, František Vereš, Anna Vyoralová

92 ROKOV: Mária Felixová, Anna Kolenčíková

93 ROKOV: Terézia Juhásová, Alžbeta Kolompárová

94 ROKOV: Pavla Duboviczká

96 ROKOV: Irma Hartanská, Helena Solárová

V AUGUSTE 2008 oslávia významné životné jubileum títo občania mesta Nitra:

75 ROKOV: Helena Babiková, Mária Balabánová, Irena Ballayová, Emília Blahová, Július Buday, Oľga Csánkyová, Jozef Császta, Eva Černá, Júlia Demanková, Helena Dobrotová, Kvetoslava Dömöšová, Jozef Ďurovec, Robert Felix, Júlia Funtová, Alžbeta Gabulová, Magdaléna Galambošová, Mária Gréková, Anna Hölcová, Magdaléna Hrnková, Margita Chútčková, Vilma Izakovičová, František Karás, Oľga Kelešiová, Mária Kolenčíková, Anna Korunková, Ján Kostoláni, Ján Kováč, Rozália Kubicová, Bernard Kulha, Ján Kulich, Pavlína Lencčesová, Július Mácsay, Alžbeta Martišková, Šte-

fan Matašovský, Štefan Mátefy, Filoména Murančíková, Rudolf Pallya, Ing. Igor Polák, Ing. Milan Polák, Eva Poláková, Edita Rondošová, Barbora Salijová, Jolana Štáhelová, Jozefína Straňáková, Rudolf Strieženeč, Vilma Šúniková, Helena Šustáková, Štefan Tóth, Mária Tóthová, Anna Trubíniová, MUDr. Karol Vindiš, Tibor Vnučko

80 ROKOV: František Baláž, Helena Baloghová, Františka Bilická, Jozefína Božiková, Mária Červenková, Mária Depešová, Anna Ďugová, Jozefína Fintová, Mária Frlíčková, Mária Hrnčárová, Margita Klučárová, Helena Kováčiková, Sidónia Martonová, Mária Miklášová, Anna Miletinová, Gabriela Moravcová, MUDr. Ivan Obuch, Mária Repová, Ján Surkoš, MUDr. Alexander Szalma, Štefan Škrovánek, Vincent Šunderlík, Helena Točková, Pavel Vaškovský, Rozália Vencelová, Žofia Vnučková

85 ROKOV: Helena Baková, Pavol Bali, Mária Drobcová, Helena Frantová, Mária Jarunková, Alžbeta Jaššová, Pavel Kolimár, Ján Laca, Vilma Opečková, Tomáš Pavlovič, Emília Pláňovská, Helena Poljaková

86 ROKOV: Anna Boťanská, František Deglovič, Anna Ďurišová, Mária Halássová, Vilma Hrabovská, Alžbeta Kiačková, Ludmila Kiššová, Mária Kolníková, Alojzia Korčeková, Jolana Kozodajefová, Imrich Lósy, Matilda Majorová, Alžbeta Matesková, Ing. Michal Medovarský, Oto Müllner, Helena Nittnausová, Eva Omastová, Veronika

Streérová, Štefan Šelmek, Elena Švikruhovová, Július Terem, Anna Uhrová, Augustína Valaschková, Jozefína Vargová

87 ROKOV: Bernardína Bernátová, Pavol Dobrotka, Mária Hodálová, Jozef Kiac, Rozália Krízanová, Ing. Serafín Lukáš, Terézia Mesárošová, Štefan Ozorovský, Jozef Paraj, Štefan Pekar, Mária Rózsa, Štefan Szám, Ludovít Šandrik, Alžbeta Šupová, Mária Vančíková
88 ROKOV: Margita Botková, Mária Horková, Mária Karšayová, Ludovít Kohút, Margita Nemcová, Jozef Pavlínek, Alžbeta Petříková, Irena Polláková, JUDr. Štefan Sýkora, Vincent Večera, Michal Zábajník

89 ROKOV: Ferdinand Buday, Terézia Cintulová, Emília Fusková, Irena Gašková, Agneša Koprďová, Elena Massányiová, Rozália Múčková, Štefan Paulovič, Jozefína Poluchová, Anna Porubská, Gertrúda Schniererová, Štefan Supek, Mária Škvarková, Mária Štarkeová, Anton Tománek, Ing. Michal Vachút

90 ROKOV: Štefánia Balážová, Helena Knollová, Helena Königová

91 ROKOV: Antónia Bédiová, Mária Bírová, Mária Boháčiková, Štefan Greč, Katarína Michliková, Mária Partlová, Rozália Tvrdošínská

93 ROKOV: Jozef Oravec, Ján Plenta

94 ROKOV: Helena Erdeliová, Helena Kapustová, Mária Kráľovičová, Emília Recsková

97 ROKOV: Helena Mišutová

98 ROKOV: Mária Borgulová

Odišli spomedzi nás

V mesiaci **MÁJ 2008**
nás opustili títo občania mesta Nitra:

Mária Sokolová, 89-r., Železničiarska 52
Vincent Trenčanský, 70-r., Alexyho 12
Bernardína Valová, 61-r., Čajkovského 22
Anna Horešová, 71-r., Výstavná 21

Mária Gombošová, 71-r., Hollého 2
Natalia Grácová, 0-r., Lúčna 2
Vojtech Privalinec, 78-r., Richtára Peregrina 17
Milan Čulák, 66-r., Sitnianska 4
Jozef Jančovič, 55-r., Dumbierska 21
Jozef Čaniga, 76-r., Holubyho 19
Ida Repková, 74-r., Čabanova 4
Anna Šišková, 79-r., Dolnočermánska 62
Jolana Emánuelová, 90-r., Železničiarska 52
Etela Gahúrová, 82-r., Levická 99
Jolana Halássová, 80-r., Ovčinárska 25

Jozef Kováč, 57-r., Dubíková 32
Paulína Sobotová, 82-r., Kozmonautov 8
Ludovít Bočkaj, 58-r., Štúrova 29
Valéria Bartová, 64-r., Čajkovského 22
Eva Tarinová, 63-r., Výstavná 37
Františka Milová, 82-r., Hlavná 20
Žigmund Bellér, 66-r., Lúčna 2
Irena Emanuelová, 97-r., Výstavná 13
Ida Kubešová, 50-r., Baničova 10
Jarmila Vaneková, 84-r., Burgundska 11
Bernardín Rafael, 53-r., Na Hôrke 44
Ladislav Slučiak, 78-r., Tr. A. Hlinku 47
Gustáv Adamkovič, 89-r., Hodžova 5
Terézia Branikovičová, 82-r., Južná 29
Zoltán Duška, 90-r., Piesková 18
Ing. Richard Lamm, 64-r., Hlboká 91
Ján Turček, 72-r., Považská 14
Ondrej Varga, 84-r., Parkové nábr. 23
Jozef Dudík, 63-r., Za Ferenitkou 25

Emil Goga, 78-r., Rázusova 12
Imrich Lavo, 77-r., Svätoplukova 4
Barbora Medvecká, 83-r., Dvorčanská 44
Karol Valehrach, 86-r., Štúrova 28
Štefan Farkaš, 50-r., Hollého 8
Irena Kollárová, 85-r., Hlboká 77
Pavel Kuřka, 70-r., Pod Katrušou 11
Anna Mányiová, 46-r., Dunajská 22
Ondrej Balko, 67-r., Golianova 79
Mária Dolinská, 87-r., Podjavorinskej 26A
Jaroslav Zaujec, 58-r., Benkova 12
Ján Godál, 82-r., Jaskyňová 2
Petr Krčál, 21-r., Murániho 2
Marta Ďurejová, 78-r., Studená 10
Mária Martišová, 88-r., Považská 14
Igor Olšanský, 58-r., Zdiarska 14
Eva Jelenáková, 79-r., Tr. A. Hlinku 31
Mária Mikušová, 79-r., Borodáčova 7

POVEDALI SI „ÁNO“

V MÁJI 2008 sa na spoločnú cestu životom vybrali tieto snúbenecké dvojice:

3. mája: Ing. Andrej Báleš z Horných Lefantoviec a Katarína Ištvánková z Nitry, Tomáš Takáč a Blanka Mészárosová, obaja z Nitry, Dušan Jurika a Mgr. Katarína Vinterová, obaja z Nitry, Martin Nagy a Lucia Hudecová, obaja z Nitry, Tomáš Bystrický a Katarína Boledovičová, obaja z Nitry, Jozef Švec a Lucia Kleinová, obaja z Nitry

9. mája: Antonín Domin z Chotýčan (ČR) a Renáta Barboriková z Nitry, Ladislav Machava z Revúcej a Daniela Bírová z Čakajoviec

10. mája: Ing. Miroslav Režo zo Žiriana a Lenka Šlosárová z Lužianok, Michal Valášik z Hájskeho a Eva Borosová z Nitry, Boris Ostertag z Nitry a Margita Vincúrová z Dolných Lefantoviec, Róbert Lázár z Veľkého Kýru a Eva Krajancová z Čakajoviec

Tomáš Finta a Zuzana Gabašová, obaja z Nitry, Anton Moravčík a Jana Sláviková, obaja z Nitry

17. mája: Richard Lieskovský a Alexandra Šulganová, obaja z Nitry, Marek Suchovský zo Senice a Blanka Ploščinská z Nitry, Pavol Mihálik a Martina Homolová, obaja z Nitry, Michal Bernáth z Nitry a Lucia Rábeková z Hornej Kráľovej, Juraj Dovičovič z Nitry a Zuzana Vajková z Košic, Mário Lednický z Hornej Stredy a Zdenka Laclaviková z Nitry, Peter Vavruš z Trenčína a Silvia Kováčová z Nitry, Marek Lehocký a Zuzana Béličková,

obaja z Lukáčoviec, Tomáš Sabo a Alena Záhorská obaja z Rišňoviec, Roman Blickling a Dana Flórišová, obaja z Nitry

24. mája: Martin Červenka z Nitry a Lenka Slobodová z Jelšoviec, Ing. Martin Sliva z Trstenej a Ing. Zuzana Fraňková z Nitry, Roman Kramár zo Sľažana a Elena Šinská z Nových Zámkov, Dušan Grman a Ing. Martina Šmehilová, obaja z Nitry, Štefan Gabriel a Jana Caletková, obaja zo Štitár, Martin Holka z Nitry a Martina Mulinková z Čerňáka, Mgr. Radoslav Smierčiak z Liptovského Mikuláša, časť Liptovská Ondrašová a Lucia Adamcová z Nitry, Branislav Ivan z Podhájskej a Daša Verešová z Nitry, Juraj Balko z Lužianok a Eva Némethová zo Zbehov

31. mája: Ing. Igor Ružanský zo Šale a Ivana Skokanová z Nitry, Václav Šatura a Andrea Marenčáková, obaja z Nitry, Stanislav Dömöš z Nitry a Janka Uharčeková z Malého Cetína, Radovan Bátovský a Luciana Dunayová, obaja z Nitry, Pavol Lehoták a Alexandra Michaličková obaja z Nitry, Branislav Šulka z Nových Zámkov a Zuzana Žilíková z Nitry, Peter Virga z Beluše a Mária Striešková z Nitry, Štefan Senecyk a Katarína Talapková, obaja z Nitry, Andrej Spišiak a Zuzana Krnáčová, obaja z Nitry, Ing. Luboš Fuska a Mgr. Karin Miklášová, obaja z Nitry

Čo nám ponúkne Akademická Nitra?

Ludovú kultúru, tradície a folklór rôznych národov predstaví Medzinárodný akademický festival folklórnych súborov Akademická Nitra 2008, ktorý v Nitre otvorí už svoj 36. ročník. Záštitu nad ním prevzal prezident republiky Ivan Gašparovič. Tento rok festival organizuje Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre a Ministerstvo školstva SR. Uskutoční sa v dňoch 30. júna až 5. júla v priestoroch Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, v meste Nitra a v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Je súťažnou prehliadkou tvorby domácich a zahraničných súborov.

Spravidelným podujatím festivalu bude festivalový sprievod mestom Nitra, vystúpenia účastníkov na javiskách v meste a viacero vystúpení zahraničných súborov v okolí Nity. Okrem domácich akademických súborov potvrdili svoju účasť aj zahraničné súbory z Belgicka, Španielska, USA, Rakúska, Poľska, Srbska, Českej republiky, Bulharska či Talianska.

Súčasťou festivalu bude aj Medzinárodná vedecká konferencia s názvom „Význam kultúrneho dedičstva sv. Cyrila a Metoda pre Európu“, ktorá sa uskutoční v stredu 2. júla na UKF

Spravidelným podujatím festivalu bude festivalový sprievod mestom.
Foto: L. Synaková

v Nitre. Zo zahraničia na festival pricestujú súbory TSVIAT z Bulharska, Bagpipe Consort z Belgicka, Súbory piesní a tancov z Českej republiky, Tuna de Ingenieros de Montes zo Španielska, Gruppo Folklorico „I Nebrodi“ z Talianska, Zespól Tanca Ludowego Varšava z Poľskej republiky, Die Citoller Tanzgeiger z Rakúska, Radio Kairo zo Švédska, súbor Krajan zo Srbska, High Altitude z USA a Gorina z Ukrajiny.

Z domácich súborov v Nitre privítame folklórne súbory Borievka, Ekonóm, Gymnik, Mladosť, Polana, Technik, Torysa, nitrianske folklórne súbory Zbor a Ponitran.

Program festivalu prinášame v rubrike Kam v Nitre mieste. Súčasťou Akademickej Nitry 2008 bude vedecká konferencia s názvom Význam kultúrneho dedičstva sv. Cyrila a Metoda pre Európu, ktorú organizuje Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda Filozofickej fakulty UKF v Nitre v spolupráci s Rímskokatolíckym biskupským úradom v Nitre a Slovenskou historickou spoločnosťou pri SAV v Bratislave. Uskutoční sa dňa 2. júla v Sieni Konštantína Filozofa UKF v Nitre pod záštitou ministra školstva SR Jána Mikołaja.

Jana Krajčovičová

Spomienkový večer k nedožitej storočnici JUDr. Štefana Valenta **M. Ľapušíková: „Otec bol vzácný človek“**

JUDr. Štefan Valent patril Nitre a jej obyvateľom. Ako Český občan sa stal pevnou súčasťou mesta aspoň tak, ako k nej patrí hrad, rieka, či starobylý Zobor. V Nitre sa narodil, prežil v nej celý svoj dlhý - takmer storočný život. S Nitrou sa žil natrvalo, presne tak ako vtáky žijúce v korunách stáročných stromov.

JUDr. Štefana Valenta poznali Nitrania ako zakladateľa Nitrianskej galérie, ako vynikajúceho tenistu a hokejistu, ale aj ako vyšetrojúceho sudcu, ktorý vyšetroval krádeže obrazov z Bojnického oltára v roku 1933. Bol nositeľom mnohých významných ocenení, o. i. aj Izraelského štátneho vyznamenania Spravidlivý medzi národmi, ktoré sa udeľuje cudzincom za záchranu aspoň jedného Žida počas holokaustu. Stal sa známym aj ako priekopník hokeja. V Nitre začal hrať bandy hokej, počas štúdií práva v Bratislave predsedal na kanadský hokej. Hral v Skiklube Bratislava, ktorý sa stal v roku 1930 prvým majstrom Slovenska, získal cenné skúsenosti, ktoré po návrate využil v AC Nitra. Pričinil sa o obnovenie hokeja v Nitre

v sezóne 1931-1932. Bol dlhoročným hráčom, kapitánom, funkcionárom a rozhodcom. Najvýraznejšie úspechy dosiahol v AC Nitra v sezóne 1933-1934, keď po víťazstve v národnom turnaji i Tatranskom pohári, ako župný majster obsadil na majstrovstvách Slovenska 3. miesto. Štefan Valent bol v období medzi svetovými vojnami najlepším tenistom v Nitre.

Týždeň pred smrťou

Spomína si dcéra Magdaléna Ľapušíková: „Bola som pri ňom a zrazu mi z ničoho nič hovorí - Možeš začať ten stôl upratať. Bolo to týždeň pred 10. decembrom. Dost' ma to zarazilo, pretože dovedy mi nikdy nedovolil na stole ani len prach utrieť. Obával sa, že potom nebude vedieť, kde čo má. Pritom dodal - A čo myslíš, vyhod!'“

Vitrína so športovými trofejami

Zdalo sa mi to čudné, ale poslúchla som ho. Absolútne nič mu nebolo, bol pri svezkej mysli. Mal ťažkosti s vyprázdňovaním. Pani doktorka ho prišla pozrieť v piatok 7. 12. Nič ti nie je, povedala mu. Všetko je v poriadku. Na večeru som mu urobila osvené vložky rozomleté do jogurtu. Deň predtým, 6. 12. sa brat vrátil z Tatier z liečenia. Otec sa veľmi tešil. Veď bol 3 týždne preč. Bol zvedavý na Tatry, v minulosti tam hrával hokej, tak mu syn rozprával zážitky. Aj v sobotu bolo ešte všetko dobre, ale v nedeľu som už zbadala že to už nie je on. Nechcelo sa mu vstávať. Čítil sa veľmi slabý. Zavolała som bratovi a jeho synovi - je lekár, aby prišli. Vnuk - lekár mu dal infúziu, ale odmietal ju. Večer si zaspomínal na pravnukov a tak si ich vymenúval: Dominika, Adam, Lea, David ... Vnímal ich ako pokračovateľov svojho života.

Znovu prišiel vnuk a dal mu injekciu na spanie. Ale nespál a stále chcel niekam ísť. Ráno ležal celkom vyrovnaný. Vnímal nás očami. Mal spokojný výraz na tvári. Manžela som

Dcéra Magdaléna Ľapušíková

„V utorok 29. júla sa v Nitrianskej galérii uskutoční spomienkový večer pri príležitosti nedežitých stých narodenín JUDr. Štefana Valenta, ktorý sa okrem iného zapísal do kroniky nášho mesta ako zakladateľ tohto popredného kultúrneho stánku.“

poslala na faru, aby mu dali posledné pomazanie. Brat sa šiel pre pani doktoru. Prišla asi o pól jedenástej, popočúvala ho. Otec pri nej zavrel oči a posledný raz dodýchal. Žiadne bolesti, žiadne trápenie...

Veľký rozprávač

Kto k nám prišiel, každý ho počúval s otvorenými ústami. Otec si vždy vedel vybrať tému rozhovoru podľa toho, kto k nám prišiel, aký to bol človek a čo ho bude zaujímať. Mal úžasnú pamäť. A bol výborný rozprávač. Chodievali za ním rôzne významné osobnosti - aj bývalí primátori. Priateľil sa s pánom Štefankom, ten mu udeľoval titul Čestný občan, ale aj s doktorom Prokešom. Dokázal ich zaujať. Vždy znovu a znovu prežíval svoje príbehy a rozprával zážitky. Témou rozhovorov bola väčšinou história mesta. Otec mal úžasnú vedomosť o histórii, ktoré čerpal zo starých kníh. Zaujato vedel hovoriť o vyšetrovacích kauzách, ale aj o športe. Užasne miloval prírodu a málokto o ňom vie, že bol aj poľovníkom. Mal všestranné záujmy a všestrannú vedomosť.

Aký bol otec?

Otec nás s bratom nikdy do ničoho nenútil. Mal rád prírodu a často nás brával k priateľovi horárvi do Čaradíc. Nie, na veľké dovolenky sme nechodievali, ale na huby do Čaradíc veľmi často.

Ani profesionálne nás ne-

So svojim priateľom Tiborom Bartfayom.

smeroval. Hoci, priznávam, že som chcela byť zubnou lekárkou, no rodičia ma presvedčili, aby som zostala študovať v Nitre, pretože brat bol na veterine v Košiciach. To, že brat bol v Košiciach, znášali veľmi ťažko. Tak som sa napokon rozhodla pre štúdium na pedagogickej fakulte a stala sa zo mňa učiteľka.

V roku 1976, keď mamička ako 63-ročná zomrela a otec bol veľmi zlomený, som si povedala, že z domu neodídem. Mamička zomrela na zápal mozgových blán zo zápalu stredného ucha. Otec ešte behal za známymi lekármi. Zbytočne. Primátor Frašťacký ju ešte operoval, ale viac sa nepreberala. Mamička išla robiť až keď sme s bratom boli 15-roční. Pracovala ako laboratka. Vždy stála v pozadí a otcovi pripravovala pôdu, aby on mohol svoje aktivity rozvíjať. Všetko mu tolerovala a všetko znášala. Ak išiel na polovku, alebo ak priniesol domov nejaké výtvarné dielo. Otec bol už raz taký. Rád podporoval umenie. Ak mal zvyšné peniaze, vždy kúpil od majstra Bartfaya nejakú so-

chu. Pamätám si, ako mu majster priniesol sochy zabalené v plachtičke a otec nikdy nezaváhal a kúpil ich od neho, hoci aj za celý svoj mesačný plat. Hoci sme žili skromne, otec sa vedel zorientovať, pretože finančne sme neštrádali. Zbieral obrazy, sklo, porcelán i sochy. Celé dni presedel v kresle a kochal sa pohľadom na obrazy týchto veľikánov. Bol veľkým obdivovateľom Schurmanna aj Bartfaya. Sám si nakreslil nábytok, ktorým je zariadená jeho izba.

Po nežnej revolúcii sem za ním každý rok chodievali návštevy z Izraela. Mnohí sa na neho obracali telefonátmi. Študenti k nám chodievali s diplomovkami, boli sa informovať o histórii Nity. Vždy im vedel poradiť. A keď už ozaj nevedel, tak hľadal v knihách. Presne vedel, v ktorej knihe je čo napísané. Každému sa snažil pomôcť, každému vyšiel v ústrety. Nuž takýto bol náš otec. Všetko, čo robil, robil s plným nasadením.

Spomienky dcéry JUDr. Štefana Valenta zapísala

Ludmila Synaková

Miloš Bača si spomína na vedenie kroniky

Hlboký záujem PhDr. Miloša Baču o dejiny sa začal už v 1. ročníku základnej deväťročnej školy, keď ho začali zaujímať hrady a zámky. To ho celkom logicky a zákonite priviedlo ku štúdiu histórie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Nie je veľa ľudí na svete, ktorí si už v tomto veku zvolili svoju profesijnú životnú orientáciu a tvrdohlavo na nej zostali až do dospelosti. Napriek tomu, ba možno práve preto jeho cesta k histórii nebola vôbec priamočiara a musel tvrdo zabojovať, aby sa jeho sen splnil. Jeho prvým pracoviskom bol Historický ústav SAV v Bratislave.

Bola vaša cesta ku kronike priamočiara?

Po návrate do Nitry som nastúpil do dnešného Agroinštitútu, ktorý mi, paradoxne, poskytol oveľa väčšie možnosti ako predchádzajúce pracovisko, ale aj množstvo rozmanitých príležitostí a skúseností, z ktorých čerpám dodnes. Vďaka nesmiernej agilite a pracovitosť bývalého riaditeľa prof. Ing. Tibora Palku, CSc., bol Agroinštitút tvorivým a mnohostranne zameraným pracoviskom, možno povedať prvým skutočným kongresovým a vzdelávacím centrom na Slovensku. Súčasne som sa začal intenzívne zaujímať o históriu Nitry a prešľudoval som dostupnú literatúru.

Ako ste sa dostali ku kronikárskej práci?

„Srdce“ ma ťahalo k histórii, preto, keď vtedajší Mestský národný výbor v Nitre vyhlásil v roku 1987 výberové konanie na obsadenie funkcie kronikára mesta, prihlásil som sa. V tomto období sa kronika

M. Bača (vľavo) prevzal dakovný list za dlhoročnú hodnotnú prácu kronikára od viceprimátora F. Baláža za účasti vedúcej oddelenia kultúry a športu D. Bojdovej. Foto: A. Jančovič

mesta začala písať po mnoho-ročnej prestávke, preto okrem mňa bol kronikárom aj znalec starej Nitry, dôchodca Pavol Takáč. Obaja sme spracovávali tzv. retrospektívne zápisy do kroniky mesta, čiže vlastne sme dopĺňali zameškané roky. Ja som spracoval roky 1980, 1981, 1987, 1988 a 1989. Písanie kroniky ma zaujalo a podnietilo môj hlbší záujem o históriu mesta, ale aj o verejnú záležitosť, najmä keď spoločenský a politický vývoj vyústil do udalostí v roku 1989.

Je však o vás známe, že ste pracovali na mestskom úrade.

Už v nových spoločensko-politických pomeroch, som sa prihlásil do konkurzu a 15. júna 1990 som nastúpil do funkcie vedúceho odboru školstva a kultúry MsNV v Nitre. Po obnovení mestskej samosprávy, od 1. januára 1991, som sa stal zástupcom prednostu pre kultúru, vzdelávanie, šport, soci-

álne veci a byty. Pochopiteľne, na kroniku mi už čas nezostal.

Po druhýkrát som sa kronikárom mesta stal po odchode Mgr. Róberta Schmucka do dôchodku, keď ma vedenie mesta poverilo dopracovaním zápisu za rok 1998. Následne som spracoval kronikárske zápisy za roky 1999 - 2007, čiže celkove desať zápisov. Každý zápis pozostáva z úvodu a 9 kapitol, spravidla má 135 - 150 strán. Môžem teda konštatovať, že mojím pričinením pribudlo do Kroniky mesta Nitry 5 retrospektívnych a 10 riadnych ročných zápisov. Chceme zdôrazniť, že zápis do kroniky musí mať charakter populárno-vedeckého diela, teda sa musí opierať o overené fakty.

Čo vám písanie kroniky dalo?

V prvom rade množstvo nových, zaujímavých poznatkov o živote a dianí v našom meste, dobrú prácu v tvorivej kronikárskej práci - od zhromaždo-

vania, výberu faktov, ich kritickú analýzu až po samotnú tvorbu kronikárskeho zápisu, ale predovšetkým veľkú pokoru a úctu pred históriou a súčasným životom nášho starobylého mesta. Za každou udalosťou, každým činom treba hľadať konkrétnych ľudí, ich každodennú prácu a životné osudy. Pokladám za svoje veľké životné šťastie, že mám možnosť - od roku 1990 prakticky až do súčasnosti, sa aktívne podieľať na mnohých udalostiach a poznať hlavných aktérov mestskej komunálnej politiky. Umožnila mi to moja práca v mestskej samospráve (vedúci odboru školstva a kultúry, zástupca prednostu pre kultúru a sociálne veci, poslanec Mestského zastupiteľstva v Nitre v rokoch 1994 - 2002, sobášiaci, predseda výboru mestskej časti Nitra - Diely, predseda a člen viacerých komisií MsZ, člen prípravného výboru osláv 750. výročia udelenia

kráľovských výsad Nitre). Už 18 rokov som členom Redakčnej rady kultúrno-spoločenského mesačníka Nitra. Som hrdý na to, že som mohol stáť pri zrode niekoľkých festivalov, hlavne Medzinárodného festivalu sakrálnej hudby MUSICA SACRA, Cyrilo-metodskej akadémie, udeľovania Čestného občianstva mesta Nitra, reprezentatívnych publikácií o Nitre či letných slávností mesta. V tejto súvislosti si dovoľím uviesť, že si vážim Cenu primátora mesta Nitra, ktorú som dostal v roku 1998, ako aj pozornosť zo strany predstaviteľov mesta, (aj mesačníka Nitra) pri príležitosti môjho tohtoročného okrúhleho životného jubilea.

Čím je nitrianska kronika špecifická, na čo by kronikár nemal zabudnúť?

Každý kronikár našej starobylej Nitry by mal pristupovať k písaniu zápisov do kroniky s vedomím, že je kronikárom

skutočnej „matky slovenských miest“, s ktorou sú spojené počiatky slovenskej štátnosti a je kolískou vzdelanosti, kultúry a kresťanstva nášho národa. Mal by si uvedomiť, že nezačína na „zelenej lúke“, ale je iba jedným v historickom retazi minulých i budúcich kronikárov mesta. To znamená, že by mal pristupovať s nesmiernou úctou k slávnej minulosti Nitry a zodpovednosťou k tomu, čo zanechá budúcim generáciám. Novému kronikárovi mesta, ktorý je už od tohto roka riadnym zamestnancom mestskej samosprávy, želim v tejto nesmierne náročnej a zodpovednej práci veľa úspechov, pochopenia a podpory zo strany predstaviteľov mesta. Chcem vysloviť želanie, aby sa kontinuálne zápisov do nitrianskej kroniky už nikdy viac neprerušila a aby sme svojím potomkom sme zanechali verný a historicky pravdivý obraz našej doby. **(syn)**

Skupina Elán príde v auguste

Legenda slovenského popu - skupina Elán vystúpi v Nitre v rámci svojho koncertného turné Elán Tour 2008. Veľkolepá šou odštartuje večer v sobotu 23. augusta. Fanúšikovia skupiny, ktorá má okrem iného na konte najpredávanejší album v dejinách slovenskej populárnej hudby - Detektívka, sa môžu tešiť aj na overené hity ako Voda, čo ma drží nad vodou či Nie sme zlí.

Pripravená je veľkolepá scéna s obrovským parkom a piatimi zdvíhacími plošinami - legenda Made

in Elán jednoducho nechce zostať nič dlhšou svojej povesti. Aj preto si páni z Elánu na čele s Jozom Rážom pripravili novinku v podobe troch krásnych mladých dám v odvážnych kostýmoch - huslové trio G-Strings, ktoré sa osvedčilo už počas úspešného koncertného vystúpenia v newyorskej Carnegie Hall v septembri minulého roku. Plány na turné vznikali v troch štátoch - na Slovensku, v Českej republike a v Rakúsku. Všetko potrebné na výstavbu fascinujúcej scény sa pre-

váža v niekoľkých kamiónoch a nákladných autách samotná scéna sa stavia tri a rozoberá dva dni.

Elánovský príbeh je plný zvrátov, rozchodov a búrlivých emócií. Na prvý úspech si skupina musela počkať celú dekádu - od jej vzniku na strednej škole až po debut v Slovenskom rozhlase hral Elán na zábavách a v kluboch. Keď však v roku 1981 vyšiel prvý album Ôsmy svetadiel, skupinu nebolo treba nikomu predstavovať.

(syn)

Staré divadlo: Kto chytá v žite

V štúdiu Tatra Starého divadla v Nitre sa v piatok 23. mája uskutočnila slávnostná premiéra inscenácie na motívy kultového románu J. D. Salingera *Kto chytá v žite* v úprave a dramaturgii Jakuba Kroftu. Dramaturgiu a úpravu inscenácie mala Veronika Gabčíková.

Scény a kostýmov sa zhostil Jan Štěpánek, a.h., pod hudobnú stránku sa podpísal Vratislav Šrámek, a.h., réžiu predstavenia mal Jakub Krofta a.h.

V inscenácii sa predstavili Lucia Árendášová - Barcziová, Ján Hrmo, Lucia Korená, Rudo Kratochvíl, Olga Schrameková, Juraj Schramek, Agáta Solčianska, Ondrej Spišák, Andrej Šoltés, Roman Valkovič, Milan Vojtela.

Podľa dramaturgicky inscenácie Veroniky Gabčíkovej, pri inscenácii *Kto chytá v žite* sa pokúsili o panoptikálnu cestu do hlbín dospievajúcej duše. Poskytli priestor pre obraz troch bláznivých dní zo života Holdena Caulfielda, šestnásťročného mladého muža, ktorý sa na ich konci zosype a musí si dať pohov.

O živote si myslí: "No vidíš, a ja ju nenávidím. Bohatstvo, ako ja školu nenávidím! A nielen školu. Všetko. Nenávidím život v New Yorku a vôbec.

Nenávidím taxíky a autobusy na Madisom Avenue so šoférmi, čo večne na teba revú, že sa vystupuje vzhadu, nenávidím, keď ma niekto predstaví nejakému frajerovi, čo hovorí o Luntovcoch, že hrajú ako bohovia, nenávidím výťahy, v ktorých sa musím vozit', ak chcem ísť von, a nenávidím tých ľudí, čo..." a ktorému každý, o kom a o čom rozpráva nakoniec akosi chýba...

Kto chytá v žite je predstavenie skúmajúce a pomenúvajúce existencialistické pocity na ceste medzi detskou nevinnosťou a poznaním dospelosti, od sebanepoznania k sebauvedomeniu sa, od izolácie k ľudskej angažovanosti, k pocitu spolupatričnosti s okolitým svetom, v ktorom nie je možné vlastniť právo na nevinnosť, rovnako ako nie je možné zbaviť sa pocitu spoluzodpovednosti za podobu tohto

sveta. Úpornosť a obtiažnosť hľadania (ideálnej lásky, pôvodnej detskej nevinnosti a vlastnej identity) sa vo svojej rozpornosti odráža v strete túžby hľadať a túžby sa tohoto hľadania pohodlne zbaviť. Príbeh rozprávaný s odstupom jedného roku v sanatóriu je vlastne opisom necelých troch dní Holdenovej cesty domov predvianočným New Yorkom. Na ceste sa Holden konfrontuje s množstvom ľudí a tieto stretnutia budú vyjadrovať a analyzovať pocity mladých ľudí na prahu dospelosti, pričom inscenácia bude plná čierneho humoru, ktorý je tak vlastný pohľadu mladých na náš svet. Čierny humor, ktorý je jedinou zbraňou proti ťažobe tohto sveta: človeku, ktorému nie je z dnešného sveta úzko, je svojím spôsobom mŕtvy, človeka, ktorý nie je schopný sa smiať, čoskoro jeho zúfalstvo zahubí. (red)

Divadlo A. Bagara: Všetko za národ

Divadlo Andreja Bagara uviedlo v piatok 13. a v sobotu 14. júna premiéru poslednej inscenácie monotematickej sezóny slovenskej klasiky názvom *Rodinné striebro*. Hru na motívy prózy Boženy Slančíkovej - Timravy „Všetko za národ“ pre divadlo upravil Ondrej Sulaj. Všetko za národ možno nazvať aj ako úsmevný príbeh o krátkych, tajných, premeškávaných, osudových a iných láskach. Najnovšia inscenácia je však aj príbehom o národnej identite, tolerancii voči iným národom a o ilúziách, ktoré si sami vytvárame.

Premiéroví diváci si mohli vychutnať herecký koncert Kristíny Turjanovej ako Vierky Javorčíkovej, ktorá sa bezradná ocitla v živote. Hľadá vlastnú identitu v spoločnosti ľudí, ktorých vidí svojimi realistickými očami. V postave Vierky Javorčíkovej spoznávame autobiografické črty Boženy Slančíkovej - Timravy. Jej mučivé predstavy o láske sa pri učiteľovi Čiernom nenaplnia len preto, že sa jej nepáči jeho vášeň pre alkoholické opojenie. Vierka tajne miluje svetáka - „amerikánca“ Hagaru (Milan Ondřík), ktorý však od nej odchádza skôr ako sa jej city môžu naplno prejavíť.

Ďalšie vynikajúce herečky Zuzana Kanóczová a Lucia Lapišáková a. h. si zahrli postavy ďalších dvoch - vydajacích dcér farára Javorčíka (Ivan Vojtek st.).

Eva Pavlíková excelovala

v úlohe národníčky Hany Čepčinskej, horlivo presadzujúcej myšlienku slovenskej svojbytnosti. Svojim psychologickým herectvom prinútila k zamysleniu i pošteklila bránice divákov.

„Ty súdiš ľudí podľa toho akým jazykom hovoria!“ hnevá sa farár Javorčík na Hanu Čepčinskú, no tá sa nedá odradiť a tvrdo presadzuje zásadu, že štiplavý maďarský feferón sa za žiadnu cenu nesmie stať manželom jeho dcéry. Martin Nahálka ako Matej Vodnár dal svojej postave humorný rozmer. V menších postavách sa mihiili Daniela Kuffelová, Žofia Martišová, Branislav Matuščin, Milan Ondřík, Peter Oszlík a Juraj Loj.

Vnímavý divák sleduje osudy jednotlivých hrdinov zdramatizovanej novely, pritom vníma metaforické myšlienky, aby na záver inscenácie pochopil, aké rýchle je

plynutie ľudského života. Ak si v ňom nenájdeš miesto, zostávaš naveky stratený.

Scénograf Pavol Andraško sa v štúdiu DAB odvážil celú plochu posypať zeminou. Inscenácia vonia zemou. Rodná zem je dokonca aj na rodinnom stole Javorčíkovcov. Na zemi sa stoluje, v rodnej zemi Vierka schováva svoje spisovateľské prvotiny, rodná zem zasypáva mŕtve telá mužov, ktorí padli v prvej svetovej vojne.

Dramaturgiu inscenácie si vzal za svoju Daniel Majling, inscenáciu hudobne podfarbil Peter Mankovecký, o kostýmovú zložku hry sa postarala Jana Hurtigová.

V štúdiu DAB hru režijne naštudoval Michal Vajdička, ktorý v Nitre naposledy realizoval úspešnú inscenáciu Portia Coughlanová.

Ludmila Synaková
foto: autorka

Bombardovanie Nitry - ako sa to skutočne stalo 2. časť

Prinášame vám druhú časť spomienok z pozostalosti nedávno zosnulého JUDr. Štefana Valenta. Reaguje nimi na knihu s názvom Nitra, slovenské Coventry, ktorá vyšla v roku 2005. Dvojica autorov píše o udalostiach spreď takmer siedmich desaťročí, ktoré poznačili život obyvateľov nášho mesta. JUDr. Valent sa po prečítaní knihy nestotožnil s niektorými jej kapitolami a pripravil vysvetľujúci článok, v ktorom „opravuje“ niektoré fakty o oslobodzovaní Nitry. Uverejní autentických spomienok nájdených v pozostalosti tohto Cestného občana nášho mesta, plníme prosbu jeho syna a dcéry - a na pravú mieru uvádzame zážitky človeka, ktorý oslobodenie Nitry prežil na vlastnej koži.

Najmä tiež v okolí Nitry nad Chrenovou budovali dlhú protitankovú priekopu na letisku a na Kalvárii gulometné palebné okopy. Mnohí Nitrania sa pred núteným odvádzaním na tieto práce schovávali v zoborských pivniciach, čomu som aj ja pomáhal, pretože som bol už usadený na Zobore. Tieto opevňovacie zariadenia, ako aj hromadné presuny hitlerovských jednotiek cez Nitru smerom na východ k frontovej línii, prinútili aj velenie 2. ukrajinského frontu k posilneniu ďalšími divíziami a vojenským materiálom, aby pripravovaná mohutná ofenzíva viedla bez zastávky nielen k oslobodeniu Nitry, ale aj celého západného Slovenska, v rámci bratislavsko-brnianskej operácie.

Nádej na skoré oslobodenie Nitry, živená od decembra 1944, sa začínala črtať konečne po troch mesiacoch. Dunenie kanónov a výbuchy granátov, bômb a mín dobre počuteľné najmä na Zobore v dopoludňajších hodinách 25. marca 1945, nielen z východnej, ale aj z južnej strany, zreteľne signalizovali začínajúcu, ale aj bez prerušenia pokračujúcu ofenzívu oslobodzujúcej Sovietskej armády. Smutné správy o mnohých zranených dovozených z Komjátic do nemocnice v Nitre ma hnali ráno 26. marca zo Zobora do nemocnice. Medzi zranenými zo Zobora mal byť aj môj strýc a synovec. Sotva som stačil nahliadnuť na strýka, ležiaceho v bezvedomí, zavijajúce poplachové sirény ma zahnali do suterénu chirurgického pavilónu, pričom v behu som ešte zahliadol početný roj lietadiel krúžiacich od železničnej stanice smerom na mesto. V suteréne plnom pacientov bola tiesnivá atmosféra a napäté ozdušie - primár chirurgie MUDr. Frašťacký len vďaka silnému organizmu odolával enormnému vyčerpaniu po celonočnej namáhavej práci. hromadné a súvislé vybuchovanie bômb prenikajúce do suterénu vyvolávalo strach, hrôzu a zvyšovalo mlčanlivé napätie prerušované zúfalým lamentovaním známeho poľnohospodára Sedláča z Hornej Malanty o osude svojich dvoch dcér, ktoré som videl predtým odchádzať z nemocnice v kočičari cez Špitálsku ulicu. Po odhlásení poplachu sa mi už na

dvore nemocnice naskytl otrasný pohľad následkov bombardovania. Do chirurgického pavilónu na bicykli tlačili známeho športového funkcionára Pastierika s odtrhnutou a na franforcích visiacou rukou celého zeleného od fosforu bomby. Na ďalšom ležadle niesli ženu s odtrhnutou nohou. Bez ohľadu na ďalších som sa dal do behu a len čo som vyšiel zo Špitálskej na vtedajšiu Hlinkovú (teraz Štefanikovu triedu) zjavila sa mi pred očami scéna hodná vízie Danteho pekla. Na uličnej dlažbe blízko žrebčína ležali na zemi kone s rozpadnutým Sedláčovým kočiarom a okolo mŕtvoly. Podrobný obraz ma správdzadal až k farskej budove, v blízkosti ktorej bývali moji rodičia. Vo vchode predajne vo farskej budove zo strany susedného vŕšku, ležali nakopené tri, či štyri mŕtvoly žien, zrejme zachraňujúce sa z blízkeho trhu v obave pred ďalším náletom. Po rýchlom zbalení som odchádzal s rodičmi a ďalšími príbuznými cez Sihoť do nášho prechodného bydliska na Zobore. S nami tiahli húfy dolnomestských Nitranov s batohmi a dekami na Zabor. Do večera bol temer celý Zabor zaľudnený. Tento tzv. kobercový nálet mal zasiahnuť početné kolóny transportných vozov ustupujúcej nemeckej armády, ešte v noci sústredné v mestských kasárňach a na Párovciach. Kolóny však do rána odtiahli, čo v spojení s poplachom - keď už lietadlá boli nad Nitrou - a s nezhýbným udržovaním trhov aj počas týchto bojových dní - bolo príčinou veľkých strát na životoch civilného obyvateľstva.

(dokončenie v bud. čísle)

Karol Felix vystavuje v lete vo Velkom Záluží, na jeseň ho čaká výstava v centre Londýna

Významný slovenský grafik, Nitran Karol Felix, vystavuje od 27. júna v novootvorenej súkromnej M'art print Gallery vo Velkom Záluží.

„Majiteľom galérie je môj dlhoročný spolupracovník, s ktorým som začal spolupracovať pred 20 rokmi. Presne na 20. výročie sa táto súkromná galéria otvára mojou výstavou. Má to byť prezentačná galéria, ktorá bude okrem výstav určená na workshopy a koncerty. Martin Štepanek spolupracuje s celou špičkou slovenskej a českej grafiky a v tejto galérii chce ich tvorbu postupne prezentovať. Každý rok sa tu budú konať dve až tri výstavy. Na vernisáži zahralo trio s našimi neterami a spievala aj herečka DAB Evka Pavlíková“, hovorí K. Felix. Na vernisáži do Velkého Zálužia pricestovalo veľa osobností nielen z Nitry, ale aj z celého Slovenska.

V letných mesiacoch sa Karol Felix bude venovať výlučne tvorbe. A má aj prečo, veď v októbri ho čaká veľkolepá samostatná výstava v srdci Londýna. „Nerád by som predbiehal, všetko je ešte len v štádiu príprav. Bude to v spolupráci s našou ambasádou a nič nechcem nechávať na poslednú chvíľu,“ hovorí.

Karol Felix v ateliéri.

Foto: autorka

Nedávno dokončil práce na známkach „Drevené kostolíky“ - posledných s korunovým nominálom, ktoré označil za svoju srdcovú záležitosť. Mal tú česť robiť na prvých eurových známkach, ktoré vyjdú 2. januára.

V lete sa chystá na Farmu Bolka Polívka do Oľšan. „Bude sa tu krstíť album k 15. výročiu Bolkovho divadla. „Na albume robilo pätnásť výtvarníkov a jeden fotograf. Zastrešoval som slovenskú účasť. Bolo to dosť náročné, pretože naháňať kolegov je podstatne ťažšie ako naháňať sám seba. Texty napísal Milan Lasica, Tomáš Janovic a Bolek a ďalší Nitran Mišo Malicher robil hudbu. Dlhو sa čakalo na Oldřicha Kulhána, významného

českého grafika - autora českých bankoviek, ktorý mal nejaké zdravotné problémy. Album ešte nie je vonku, ale Bolek ho už videl, takže nebude to preňho prekvapenie,“ prezradil svoje plány.

A čím žije Karol Felix v súkromí. Chystá sa na promócie staršieho syna do Prahy a teší sa z úspechu mladšieho, ktorého prijali na filmovú a televíznu réžiu VŠMU. „Budeme mať v rodine druhého umelca!“ netajú radosť zo synovho úspechu. „Dcéra Evičky Pavlíkovej Katka sa dostala na divadelný manažment, takže sa črtá ďalšia spolupráca mladých Nitranov,“ dodáva s úsmevom vždy pozitívne naladený Karol Felix.

Ludmila Synaková

Horkýže Slíže uvidíte na letných festivaloch

Kto by nepoznal už takmer kultovú nitriansku kapelu Horkýže Slíže. Dnes ju tvoria štyria členovia - Marián Sabo, Juraj Štefánik, Marek Viršík a Peter Hrivňák alias Kuko, ktorý nám ochotne zodpovedal na niekoľko otázok.

Za pätnásť rokov ste vydali pätnásť albumov. Dvakrát ste získali platinovú platňu. Posledný album Ukáž tú svoju ZOO - vyšiel vlni vo februári. Čím žijete v súčasnosti?

Momentálne žijeme koncertami a v lete nás čakajú motorárske zrazy a väčšie či menšie letné festivaly. Vlastne, my po celý rok žijeme muzikou, pretože sme kapela, ktorá si môže dovoliť aj dve šnúry do roka - jarnú aj jesennú. A keďže hráme v Čechách aj na Slovensku, robíme 60 koncertov v Čechách a na Slovensku. Podľa mňa je to celkom dobré, pretože sa veľmi nevystrieliame a pritom nemusíme doma sedieť na zadku. Koncerty hráme s chuťou a aj pre ľudí je to vzácnnejšie, keď nás nevidia tak často.

Na domácej pôde ste nehrali dávno...

Tento rok v Nitre hrať ani nebudeme. Jediné, kam sa chystáme, sú Zbely. Tu budeme hrať v nedeľu 29. júna na futbalovom ihrisku. Okrem nás sa tam predstaví aj kapela Ivany Novotnej z Bratislavy - Anavy. Je to taký big bit. Ak mám byť úprimný, sme tomu aj radi, pretože minulý rok sme v Nitre hrali štyri koncerty. Dvakrát pekárne a po jednom raze Vršať a Majáles pri Agroinštitúte.

Hráte rockovú hudbu, no váš štýl sa vydávaním albumov menil. Od tvrdého rocku s humornými textami ste pre-

Časť skupiny Horkýže Slíže s kurátorkou NG M. Hučkovou.

šli na soft rock s nemenej vtipnými skladbami - na satirický rock. Vaše začiatky však neboli ľahké...

Nitra je špecifická tým, že priestory pre kapely by aj boli, ale... z pohľadu začínajúcich kapiel poviem, že majitelia klubov sú dosť vyberaví. Povedia: Aj by som vás vzal, ale neseďte mi do štýlu muziky... Všade ruka ruku myje a do klubov sa dá dostať len cez „kamarádšágy“. Z mojich skúseností však poviem, že netreba čakať a treba sa zoznámiť s majiteľom. My sme tiež takto začínali. A nemali sme hneď otvorené dvere. Niekedy sme museli aj dlho prehovárať - zoberte nás,

zoberte nás... A ich reakcie? Ja vás poznám. Nezapadáte mi do štruktúry. Ale netreba sa vzdať a treba stále pokúšať.

Je pravda, že Horkýže Slíže je špecifická kapela. V poslednom období vás však akosi menej hrajú aj v rádiách, neberiete ani ocenenia...

Bronzového Slávika sme získali pred štyrmi rokmi, ale o to vôbec nejde. Tie ceny sú na niečo dobré, potešia, ale dá sa celkom dobre fungovať aj bez nich. Nie sme však z tých, ktorí telefonujú akademikom pred vyhlásením výsledkov a prosia o hlasy. Svet je malý (pokračovanie na 39 str.)

Soňa Mrázová: „Kade, tade...“

Salón Nitrianskej galérie patril známej nitrianskej maliarke a scénickej výtvarníčke Sone Mrázovej. Oblúbená a stovkami milovníkov umenia obdivovaná umelkyňa sa pod strechou tejto významnej nitrianskej výstavnej siene prezentovala pri príležitosti významného životného jubilea na svojej prvej samostatnej výstave.

Netradičný názov „Kade, tade“ má za účel evokovať odpoveď na otázku, či sa v roku životného jubilea ocitla na zlomovej ceste a teraz premýšľa, ktorou cestou sa má vydať. Soňa Mrázová však apelovala slovami, že stojí nohami pevne na zemi. Miluje život, svet a najmä ľudí. Aj tých, čo jej prajú a pomáhajú pri tvorivej invencii. „Ludia sú pre mňa zdrojom poznania, radosti aj inšpirácie, ľudí milujem a som šťastná, že ste sem dnes všetci prišli,“ takto svoj vzťah k priateľom prezentovala na vernisáži. Medzi návštevníkmi a gratulantmi boli viacerí kolegovia, ale aj ľudia, ktorí obdivujú jej tvorbu - akademický maliar Karol Felix, Laco Réti s manželkou Alicou Rétiovou z Tralaškoly.

Návštevník dostáva príležitost prezrieť si a pokochať sa na 90 dielach, prevažne v technike akrylu, počítačovej grafiky a tiež keramickej tvorbu, ktoré sú priezrom jej doterajšej tvorby. Dopĺňajú ich šuflíky a okenné rámy ako súčasť pre ňu typických obrazov.

Na vernisáži kurátorka PhDr. Marta Hučková (na foto) hodnotila diela S. Mrázovej slovami: „Obsah a forma kompozícií je umocnená niekedy teplou až

Soňa Mrázová s priateľkou Alicou Rétiovou.

impresívnou paletou, inokedy studenou modro-zelenou a šedou variabilnou farieb. Sonine artefakty navádzajú vnímateľa k tichej a úsmevnej komunikácii. Pre figurálne kompozície autorky je charakteristický individuálny rukopis, ktorý sa prejavuje vo výraznej štylizácii ľudských a zoomorfných tvarov. Tieto diela znaky nesú znaky novej figurácie, ktoré dopĺňa a oživuje textom.“

Deformáciou citlivým karikovaním približuje scény takmer

divadelného žánru, ku ktorému má Soňa veľmi blízky a úprimný vzťah, pretože určitú dobu pracovala v nitrianskom Bábkovom, teraz už Starom divadle v Nitre, kde sa podieľala na realizácii bábok a kulís scénických výprav rozprávkových hier. Tento fenomén rukopisu sa ozýva aj v portrétnej tvorbe, v ktorej stvárnjuje osobnosti nielen populárnej hudby, ale aj divadelnej scény - protagonistu zo skupiny Horkýže Slíže Petra Hrivňáka alias Kuka s jeho kapelou, známu tvár komika Bolka Polívku, tiež herca skupina Naozaj Ruda Kratochvíla - Rudinka. K jej najnovším dielam patria artefakty abstraktného charakteru Brána I.-II. 2006. Metaforický názov diel u autorky predstavuje určité prekročenie zaužívaného spôsobu jej výtvarného prejavu, na prvý pohľad zjednodušený ale vo svojej významovosti filozoficky a výtvare vyzretejší. v dielach v ktorých využíva archetyp patrí „Zlatý úsmev, Zlatý trojuholník“. Kontrastná a kultivovaná farebnosť umocňuje jej autorský zámer.

**Text a foto:
Ludmila Synaková**

Nová sezóna prinesie Višňový sad aj Kráľa Leara

Divadelný život je už raz taký. Ešte poriadne neutíchli dojmy z poslednej inscenácie a nezoznali reakcie na úspešnú uplynulú sezónu, ktorá ponúkla chuť domáceho divadelného chlebička a - už tu máme ponuku na novú sezónu. Okrem iného nám ponúkne aj dve hry súčasnej dramatickej tvorby. Budú to dve podoby britskej komédie od autorov David Farr a Michael Frayn.

Už 17. októbra sa môžeme tešiť na súčasnú britskú komédiu z pera Davida Farru s názvom OKULIARE ELTONA JOHNA, ktorá je plná vtipných a prekvapivých situácií, ale aj absurdných náhod, ako z toho najčiernejšieho sna. Ako informovala tlačová tajomníčka DAB Hana Kocincová: „Hra v sebe spája dva typické britské fenomény: futbal a rock. Hovorí však nielen o nich, ale predovšetkým o zložitosti ľudských osudov a o ich zmysluplnom naplnení. Tiež o trápnej realite, ktorá nás dokáže zaskočiť svojou banálnosťou aj fatálnosťou.“

Hru súčasného britského dramatika uvedie nitrianske divadlo v celoslovenskej premiére v réžii osvedčeného a divákmi prevereného Petra Mankoveckého v štúdiu. „Kultová komédia známeho britského dramatika Michaela Frayna o tom, aký ťažký a pritom zábavný vie byť herecký chlebič, nesie

Divadlo Andreja Bagara Nitra

názov SARDINKY, NA SCÉNU PROSÍM! Táto skvelá komédia divákovi prinesie príbeh o divadelnom zákulisí, o zamotaných vzťahoch divadelníkov a o nepísaných zákonitostiach tohto prapodivného sveta,“ dozvedáme sa od Hany Kocincovej, ktorá ďalej dodáva, že zábavy chtivého diváka poteší pohľad cez kľúčovú diery, ktorý uvidí až do sveta „za oponou“, či skôr „za kulisami“. Hru napísal autor, ktorý divadlo dôverne pozná z vlastnej skúsenosti a má ho rád. Príbeh okorenil typickým brisným britským humorom a jemnou iróniou. Réžiu určili pre Lubomíra Vajdičku a premiéru naplánovali na 5. decembra 2008 vo Veľkej sále DAB. Po Macbethovi a Hamletovi vstúpi na nitriansku scénu KRÁĽ LEAR! Veľká postava génia shakespearovskej tvorby - žiarivý klenot svetovej dramatickej literatúry! Uvedením Kráľa Lera sa uzatvoria veľké kráľovské hry Williama Shakespeara na scénach DAB v netradičných interpretáciách a podobách na prelome tisícročí. Ako konštatuje Hana Kocincová: „Kráľ Lear bude pre diváka veľkou výzvou a veľkolepou ponukou, aby zažil v spoločnosti postáv tohto geniálneho dramatického kolosu oka-

mihy javiskovej mágie.“ Nitrianska podoba Kráľa Lera ponúke zachvevy prežitku momentov obyčajného ľudského šťastia; pochybností, lásky, zrady; dôvery. To všetko nám namiešajú herci DAB v réžii nitrianskeho režiséra Andreja Spišáka, pôsobiaceho v súčasnom stánku Thálie v Starom divadle, v piatok 17. apríla 2009 vo Veľkej sále DAB.

Milovníci ruského divadla, no najmä milovníci Antona Pavloviča Čechova sa už teraz môžu začať tešiť na veľký človečenský príbeh klasika ruskej drámy a divadla - slávneho A. P. Čechova. Po Čajke a Troch sestrách rozkvitne v Nitre dávno sľubovaný VIŠŇOVÝ SAD. Inovatívny a režisérsky odvážny počin Svetozára Sprušanského sa dočká svojho oživenia 29. mája 2009, na kedy je do plenéra, ale aj do štúdia DAB, naplánovaná premiéra. Uzatvorí sa tým trilógia uvedenia veľkých hier Antona Pavloviča Čechova v netradičnej interpretácii a v netypických hracích priestoroch na prelome tisícročí mimo klasického javiska DAB Nitra, keď Čajku uviedli v suteréne DAB a Tri sestry (premiéra 14.3.2003) preniesli do koncertnej sály Ponitrianskeho divadla. **(syn)**

Horkýže Slíže uvidíte na letných festivaloch

(dokončenie z 36 str.)

a nie ešte Slovensko. Tu to chodí tak, že niekto má speváčku, niekto zas spevák a zahlasujú si vzájomne bez toho, či sa mu ten spevák páči, ale je rád, že jeho kolega mu zahlasuje za jeho speváčku. My sme to nikdy nerobili a všetky ocenenia, ktoré máme, sme dostali prirodzene. Buď sa páčite ľuďom, alebo akademikom. A potom je tých ocenení menej. My nejdem touto cestou - cez mŕtvolu. Máme iné priority.

Posledné CD ste vydali vlni vo februári. Máte niečo odložené v talóne?

Chystáme to takým prirodzeným štýlom, že hneď, ako sme skončili nahrávanie posledného albumu, začali sme si po šatniach brnkať ďalšie piesne. Pesničky robíme stále, nechceme prísť do štúdia absolútne nepripravení.

Čo je nové u teba doma?

S manželkou Katkou sa tešíme z dvoch chalanov. Vilko mal v júni dva roky a Hugo má päť. Je veľký otcov fanúšik a predvádzanie má v krvi. Deti hudobníkov majú jednu výhodu. Nejaký ostych, alebo zábrany zahadzujú. Vidia rodičov a mikrofón im nie je cudzí. Mal som možnosť sa o tomto pre-

Líder kapely Peter Hrivniak alias Kuko. Foto: autorka

svedčiť na oslavách Dňa matiek. Hugo pri vystúpení namiesto spevu strašne kričal. To preto, aby ho medzi všetkými

bolo najviac počut. Aj tak som bol naňho pyšný.

**Zhovárala sa:
Ludmila Synaková**

Svetový pohár raketových modelárov

Svetový pohár raketových modelárov a seriálová súťaž XVI. Majstrovstiev SR raketových modelárov Nitra 2008 pod patronátom primátora mesta Nitra a starostu obce Slažany sa uskutoční v dňoch 5.až 6. júla na Letisku Aeroklu-bu v Nitre-Janíkovciach. Ako sme sa dozvedeli od riaditeľky súťaže Eleny Halamovej, súťažiť sa bu-

de v dvanástich kategóriách. Raketové modelárstvo je koníček, náročný na finančné prostriedky a tiež na trpezlivosť a precíznosť pri výrobe modelov. Organizátorom súťaže je Slovenský národný Aeroklub, Zväz modelárov Slo-venska a Klub raketových modelárov Slažany.

(syn)

Majstrovstvá Európy junioriek v basketbale

Mestská hala na Dolnočermánskej ulici bude miestom konania vrcholného športového podujatia - majstrovstiev Európy junioriek do 18 rokov v basketbale. Druhým športovým stánkom, kde sa uskutočnia zápasy, má byť aj športová hala Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, kde sa od polovice mája začala rekon-

štrukcia. Práce v hodnote 5,4 mil. korún zahŕňajú rozšírenie a výmenu palubovky, úpravu a doplnenie sedadiel pre divákov, opravu sociálnych zariadení, spŕch a rozvodov vody. Finančné prostriedky poskytl MŠ SR ako dotáciu na blížiacu sa majstrovstvá Európy junioriek v basketbale, ktoré sa uskutočnia v dňoch 17. - 27. jú-

la. ME junioriek do 18 rokov sa tak uskutočnia vo vynovených a moderných priestoroch, ktoré spĺňajú prísne kritériá pre organizovanie majstrovských medzinárodných súťaží v basketbale. V obidvoch športových stánkoch sa odohrajú zápasy v skupinách, ako aj semifinále a napokon finálové majstrovské stretnutia. **(syn)**

Prvé obete leta

Horúce lúče slnka pohládzajú zem, teplota vzduchu stúpa, otepluje sa i voda, ktorá láka do svojich chladivých vln. Hoci je leto ešte len na samom začiatku, neuvážené kúpanie sa stalo osudným už piatim chlapcom. Stačila chvíľa nepozornosti, možno aj precenenie síl - a v rodinách chlapcov zostali už len oči pre plač a smútok nad nepochopiteľnou smrťou mladých ľudí.

Chlapci sú už raz takí. Sami sa žnú do nebezpečenstva, skúšajú svoje hranice, radi si dvíhajú adrenalín. Scenár týchto príhod býva skoro rovnaký. Kúpanie na štrkovisku, riskovanie, zbytočné preceňovanie svojich síl. Voda však býva nemilosrdná a svoje obete si nevyberá podľa veku. Ak vyhasnú mladé životy, pred ktorými sa náruč života ešte len otvára, je to ešte nepochopiteľnejšie. Otáznikov „Prečo...?“ býva veľmi veľa. Ťažko hľadať dôvody, ešte ťažšie je niekoho viniť. Bola to chyba rodičov, alebo správcov vodných plôch? Sú na vine samotní chlapci, ktorí precenili svoje schopnosti? Alebo hlavný podiel viny predsa len nesú rodičia, ktorí sú zodpovední za svoje deti a mali by im zakázať kúpanie na rizikových miestach bez dozoru. Deti sú však preto deťmi, že nie sú schopné rozpoznať nebezpečenstvo. Podcenenie rizika však môže priniesť aj tragický koniec - smrť. Mali by sme ich preto učiť, čo smú a čo má hranice, stojace medzi životom a smrťou...

Ludmila Synaková

Mesto Nitra –

Mestský úrad v Nitre

Štefánikova tr. č. 60, 950 06 Nitra,
Tel.: 65 02 111, fax: 65 02 331, www.msunitra.sk
E-mail: msunitra@msunitra.sk, www.nitra.sk
Primátor mesta: doc. Ing. Jozef Dvonč, CSc.
e-mail: primator@nitra.sk
Zástupca primátora: Ing. František Baláž
e-mail: balaz@msunitra.sk
Zástupca primátora: Štefan Štefek
e-mail: stefek@msunitra.sk
Prednosta MsÚ: PaedDr. Lubomír Martinka
e-mail: prednosta@msunitra.sk
Hlavný kontrolór: Ing. František Halmo
e-mail: halmo@msunitra.sk
Web stránka: www.msunitra.sk

Referát klientskeho centra služieb: po, ut, št: 8.00 - 15.00, str: 8.00 - 16.30, pi 8.00 - 14.00 (prízemie budovy vpravo). Tel: 65 02 325, fax: 65 02 331.

Klientske centrum služieb MsÚ: matričný úrad, evidencia občanov a domov, stavebný úrad, odd. komunálnych činností a životného prostredia, odd. výstavby a rozvoja mesta, útvár soc. služieb, útvár služieb, útvár kultúry, športu a cest. ruchu, odd. miestnych daní a poplatkov, MAD, podateľňa

STRÁNKOVÉ HODINY: v pondelok, utorok, štvrtok od 8.00 do 15.00 h, v stredu od 8.00 do 16.45 h, v piatok od 8.00 do 13.45 h.

POKLADNICA: po. 8. - 14.30 h, ut., št. 9. - 14.30, st. 8. - 16.15 h, pi. 8. - 11.30 h, so. 8.-12.00 h (prízemie).

Odd. kultúry a športu, Kupecká 16, tel. 6524125

MESTSKÁ POLÍCIA: Cintorínska ul., č. tel.: 69 22 555, sídl. Klokočina, č. tel.: 77 30 845 alebo 159, internet: www.nitra.sk, alebo (www.mspnitra.sk).

Nitriansky informačný systém - NISYS, Štefánikova trieda č. 1, INFOTEL:037/16 186, č. tel.: 037/741 09 06, fax: 037/741 09 07, e-mail: info@nitra.sk.

Web stránky: www.nitra.sk, www.msunitra.sk
www.nisys.sk